

Muz 749/140

számú körrendeletéhez. Honvédségi
ny 31. száma.

TERVEZET.

738

LOVASSÁGI GYAKORLATI SZABÁLYZAT

(L. Gy. Sz.)

I. Füzet.

Előzetes megjegyzések.

Bevezetés.

Általános szabályok.

Kiképzés.

A m. kir. honvédelmi ministerium kiadványa.

BUDAPEST

PALLAS RÉSZVÉNYTÁRSASÁG NYOMDAJA

1925

Muz. Fh9/1

1925. évi 16000/Elnökség számú körrendelethez. Honvédségi
Közlöny 31. száma.

E-7.

TERVEZET.

LOVASSÁGI GYAKORLATI SZABÁLYZAT

(L. Gy. Sz.)

1. Füzet.

- Előzetes megjegyzések.
- Bevetés.
- Általános szabályok.
- Kiképzés.

A m. kir. honvédelmi ministerium kiadványa,

M. Kir. Hadtörténelmi Levéltár, Kézikönyvtár

Csoport: Hadászati

BUDAPEST

A könyv sorszáma: Had-35/1
PALLAS RÉSZVÉNYTÁRSASÁG NYOMDÁJA
1925.

ZMKH. TUD. KÖNYVTÁR

ARCHIVUM

Lelt. sz.: 738.

ELŐZETES MEGJEGYZÉS

Körrendelet.

Az ⁵⁰⁰⁰ Elnökség—1924. számú körrendeletem folyamánként a «Lovassági Gyakorlati Szabályzat»-nak a «Harcászati Szabályzat» alapján átdolgozott «Tervezet»-ét, a kiképzés alapjaként, kipróbálásra kiadom.

A kipróbálás eredményéről beszámoló véleményes jelentések határidejét később főgőm meghatározni.

Budapest, 1925 november hó 10-én.

Csáky s. k.

m. kir. honvédelmi minster.

ELŐZETES MEGJEGYZÉS.

A harc általános elveit a Harcászati Szabályzat állapítja meg.

A lovasságnak ezeken az általános elveken belül való alkalmazását és erre az alkalmazásra való kiképzését részleteiben a «Lovassági Gyakorlati Szabályzat» határozza meg.

A «*Lovassági Gyakorlati Szabályzat*» minden szervezetszerű egységnél összefoglalja mindazt, amit ennek az egységnek tudnia kell.

A lovasság szolgálatának végrehajtására a «*Lovassági Gyakorlati Szabályzat*»-on kívül még a következő szabályzatok és utasítások is mérvadók.*)

«*Szolgálati Szabályzat I. és II.*»**) része.

A «*H. Sz. I. és II. rész*»-ének a harctéri szolgálatra (felderítés, biztosítás, menetek, csapatszállítás, elhelyezés) vonatkozó fejezetei.

«*Utasítás a lovaglás, hajtás és málhásállat-vezetés oktatására.*»

«*Málházási szabályzat.*»

«*Lőutasítás*» a kézi lőfegyverek és a géppuska számára.

*) Amíg ezek a részben átdolgozás alatt levő utasítások kiadásra kerülnek, a régi hason tartalmú utasításokat kell használni.

**) A Szolgálati Szabályzat eddigi III. része.

«Katonai Sportutastítás» (Egyik füzete a közelharcot tárgyalja).

Az «Erődítési Utastítás» I. Füzete (Általános határozványok és hevenyészett erődítés).

«Műszaki oktatás a nem műszaki csapatok számára».

A különböző fegyverutastítások.

«Utastítás a csapatgyakorlatok számára.»

«Utastítás a csapatiskolák számára.»

A lovasság különleges személyzetének (csapatárkászok, csapatávbeszélők, egészségügyi személyzet, csapatvonat) szakkiképzését külön szakelőírások szabályozzák.

TARTALOMJEGYZÉK.

	Oldal
Körrendelet.	3
Előzetes megjegyzés.	5—6
A szabályzat célja 5. A lovasság egyéb szolgálati könyvei 5—6.	
Bevezetés.	17—36
I. A lovasság harci jelentősége.	17—20
A lovasság feladatai: A harc előtt 17; A harc alatt 17; A harc után 17; A lovasság szerepe: A felderítésben 18; A harc alatti vállalkozásoknál 18; Az üldözéskor 18; Visszavonulások fedezésénél 18; A lovas fegyvernem érzékenysége 19; A lovasság alkalmazása 19; A lovasság feladatai nagy részét önállóan oldja meg 19; Főharc módja a tüzharc 20; Kettős harc módjában a tá- madó lovasszellem jellemzi 20; Mikor barcol a lovasság gyalog 20; Mikor lóháton 20.	
II. A lovasság fegyverei.	21—24
a) A lovasság könnyű fegyverei: A kara- bély 21; A golyószóró 22; A pisztoly 22; A kézigránát 23; A szurony 23; A kard 23; b) A lovasság nehéz fegyvere a géppuska 23.	

III. A lovasság szervezete.

25

IV. A lovasság harcelvei.

25—36

Sikeres harctevékenységeinek követelményei: Edzettség 25; Mozgékonyosság 25; A terep hihasználása 25; Légvédelem 25; Öntevékeny együttműködés 25; Az ellenség lehető megközelítése lóháton 25; Az ellenség pillanatnyi gyengéinek felismerése 25; Tűzoltalom 25; Fegyvereinek ismerete 25; A megközelítő és támadó alakzatok súlykolt uralása 26; Tűz és mozgás 26; Lovasrohamhoz gyors tömörülés, céltudatos összeműködés 26; Ügyesség és elszántság a közelharcban 26; Főlényes kiképzés kihasználása 26; Támadószellem fejlesztése 26; Az ellenség fegyverzeti főlényével szemben meglepő támadás 26; A lovasvezér gyors elhatározó képessége a harcmód megválasztását illetőleg 27; A lovasság fokozott érzékenysége az ellenséges tűz, reptülők és páncéljárművekkel szemben 27; Összetűközés valószínűsége esetén a menetterület szűkítése, tüzerő csoportosítása 27; A leplező öv magatartása 28; Küzdőrész 28; Tartalékok 29; A) Harc gyalog. Gyalogharc a lovasság főharc módja 29; A lovasság gyalogharcának jellemzése 29; Védelemben 30; Vezetéklovak biztosítása 30; B) Harc lóháton. Egyetlen harcmód a támadás 30; Sikeres lovasroham alapja 30; Tűzeszközök csoportosítása 30; Lovasrohamoknál meglepetésre kell törekedni 31; Mikor te-

kinthető az ellenség meglepettnek 31;
 A lovasrohamnál az alakzat szerepe 31;
 a) Lovasság ellen. Ellenséget támadás-
 ban megelőzni 32; Tűz és lökem 32;
 Géppuskák és golyószórók alkalmazása 32;
 Tölténnyel takarékoskodni nem szabad 32;
 Lovagló tűzéréség magatartása 32; A roha-
 mot a győzelembe vetett biztos tudat ve-
 zesse 33; Főlényt a kézitusában kell ki-
 vívni 33; Tartalékok felhasználása 33; Győ-
 zelem az utolsó zárt osztagot harcra vető
 33; Üldözés 33; Vesztett kézitusa esetén
 magatartás 34; Ebben az esetben géppuskák
 és tűzéréség magatartása 34; b) Gyalogság el-
 len. Kisebb osztagok meglepetés esetén a
 pillanatnyilag lévő alakzatban 34; Nagyobb
 lovaskötelékek tervszerű rohama: Első lép-
 cső 35; Következő lépcsők 35; Tartalékok
 35; Golyószórók, géppuskák és tűzéréség
 magatartása 35; c) Tűzéréség ellen. Melyek
 az eredményes támadás feltételei 36.

I. FEJEZET.

37—57

Általános szabályok.

1. §. A szabályzat tagozása és alkalmazása. 37—40

A szabályzat tagozása 37; A zártrend fo-
 galma 37; Végrehajtása 38; Szabályzattól
 eltérő zártrend tilos 38; A harcrend fogalma
 38; Végrehajtása 38; A zártrend és harc-
 rend alakzatai közti határ 38; A harceljá-
 rás fogalma 39; A harceljárás szabályzat-
 adta irányelvei nem sémák 39; A harctéri

szolgálat fogalma 39; Szabályzat kifejezéseinek használata 39; Alakiség mellőzése 39; A szabályzat tartalmának szűkítése vagy bővítése tilos 40.

2. §. Alapfogalmak és elnevezések. 40—48

Szabályzat szerinti elnevezések 40; Zártrendre vonatkozó elnevezések 40; Sorakozás, gyülekezés 40; Vonal-, Oszlop-, oszlop-vonal alakzatok 40; Arcvonal, szárny, mélység, oldal 41; Térköz, távköz 41; Iránytisztas, irányosztag 42; Harcrendre vonatkozó alapfogalmak: Harcalakzatok: Megközelítő alakzat: Sztérbontakozás, tagozódás 42; Támadó alakzat 43; Felfejlődés 43; Leplező rész 43; Küzdők 43; Tartalék 43; Főtartalék 43; Lépcsőzés 44; Szárnyanként, lépcsőnként való alkalmazás 44; Arcvonal stb. 44; Belső és külső szárny 44; Iránytisztas, irányosztag 44; Harcsáv és irányvonal 45; Védőkörlet; Fellenállási öv és vonal 45; Harcelőrsők 45; Ellentámadás, ellenlökés 46; Tűzrendszer 46; Tűzelésmódok 46; Tűznem: Arctűz, oldalozó tűz, keresztitűz 46; Tűzzel való rajtállítás 46; Tűzősszpontosítás 47; Hézagitűz és átlövés 47; Tűzoltalom, tűzzel való lefogás 47; Lesállítás, ellenőrző tűzgépek, rejtett tűzgépek 47; Fedezés 47; Rejtőzés 47; Álcázás 48; Burkolás 48.

3. §. A parancsnokok magatartása. 48—51

Személyes magatartás hatása a csapatra 48; A tekintélyről 48; A tiszt mint példakép 49;

Alárendeltek hatáskörébe való beavatkozás 49; Nyugalom és higgadtság 49; Munkaelosztás 49; Tartózkodási hely és ennek megválasztása 50; Ledobó helyek 50; Parancsnok helyettesítés 50; Összeköttetések gondja 51; A parancsnok helye vezetésnél és oktatásnál 51.

4. §. A parancsadás.

51—57

A parancsadás módjának hatása a csapatra 51; Megfontolás szükségessége 52; Vezényszó, jel, szóbeli vagy írásbeli parancs 52; Vezényszó és annak részei 52; Vezénylési segédeszközök 53; Karjelek 54; Síp- és felhívójelék 55; A harcparancsokról 55; A feladat meghatározása és a megoldására szükséges eszközök 55; Parancsértvényesülés ideje 55; A személyes példaadás, mint parancs 55; Részletparancs és egységes intézkedés 56; Parancsnokok visszahívása 56; Írásban való parancsadás 56; Parancsismétlés 56; Parancsnok vezetésének érvényesülése, alárendeltek öntevékenysége 56; Öntevékenység ne fadjon el önkényé 57.

II. FEJEZET.

59—82

A kiképzés.

5. §. Általános irányelvek.

59—60

A békeszolgálat a háború iskolája 59; A kiképzés az erők kifejlesztője és sokszoro-

sítója 59; Nem a gép, hanem az ember dönti el a harcot 59; A kiképzés végső célja és a kiképzési ágak viszonya 60; Tiszteletadásra és díszelgésre való kiképzés 60.

6. §. A kiképzés módszere.

60—67

A kiképzendő erők 60; A kiképzési módszer eszközei 60; Mit neveljünk, oktassunk, gyakoroljunk és mit sulykoljunk 60; A módszer követelményei 61; A céltudatosságról 61; A megkövetelt tudás fokának megállapítása 61; A terepen való oktatás és gyakorlatozás 61; A gyakorlatvezető előkészítése 61; A gyakorlat és hadicél összefüggése 62; A gyakorlat megbeszélése 62; A szabályzatok szellemének megértése a fő 62; oktatók nevelése és ennek végcélja 62; A testi rátermettség és szellemi érettség megalapozása 62; A tervszerűségről 63; Követelmények fokozása 63; Idő alapos kihasználása 63; Kiképzési anyag helyes beosztása 63; Az előhaladás megfigyelése 63; A kiképzők önállósága 63; Előjárók beavatkozásának joga 63; Kiképzési tervezet 64; Részlettervezet 64; Magasabb parancsnokok adatai a tervezethez 64; A fejlődés megfigyelésének értékesítése 64; A szabályzat határozványainak sorrendje nem kötelező a kiképzésnél 64; A folytonosságról 65; Kiképzők és oktatók változtatása káros 65; Megszokott keretek fontossága 65; A változatosságról és elevenségről 65; Kiképzési

ágak és módszerek vegyítése 65; Sulykolás időtartamának megszorítása 65; Az elméleti oktatás módja 66; Más fegyvernemek szolgálatában való kiképzés 66; Versenyfeladatok, tárgya, elbírálása 66; ezek nem lehetnek szemle tárgyai 67.

7. §. A kiképzés beosztása. 67—70

A huszár magáramaradása és az együttműködés 67; Az egyes huszár kiképzése után egységek alkotása 68; Először alaki gyakorlatozás, azután lényegi 68; A kiképzés egymásbakapcsolódása 68; Az egyes huszár kiképzése kétféle 68; Az egyes huszár kiképzése a lovasság minőségére döntő 68; A kis egységek kiképzésének fontossága 69; A rajban való kiképzés lényege 69; A szakaszban való kiképzés lényege 69; A vezetők kiképzése 69; A fegyvernemek együttműködése a kiképzésnél 69; Az egységek kiképzésére szánt idő 70.

8. §. A kiképzés ágai. 70—82

A kiképzés két főiránya 70; Az erkölcsi erők nevelésének fontossága 70; Az erkölcsi erők felsorolása 71; A hazaszeretet 71; A nemzeti öntudat fontossága 71; A fegyelmezettség 71; A vitézség 71; A szívósság 72; Becsületérzés, közszellem és bajtársiasság 72; Lovasszellem 72; Előljárókba helyezett bizalom 72; A harc kiképzést elősegítő kiképzési ágak 73; Lovaglás 73;

Ló iránti szeretet 73; Sportszerű lovaglás 73; Tereplovaglás 74; A lovaglás ne fajuljon öncéllá 74; A ló használhatóságának fentartása 74; A támadó szellemet és merész vállalkozási kedvet fejleszteni kell 75; Zártrend gyakorlása 75; A zártrend felhasználása a fegyelem szilárdítására 75; A testnevelés célja és eredménye 75; Főszúly a lovassporra helyezendő 76; A közolharc célja 76; A testnevelésre szánt idő 77; Sportjáték, mint jutalom 77; Versenyekre előkészület 77; A menetteljesítményekre való edzés 77; Menetgyakorlatokra szánt idő 77; A lökiképzés fontossága és a reá szánandó idő 77; Műszaki kiképzés mértéke 77; A gyalogsági ásó használata és a terepmegerősítés 77; A gázvédelemben való kiképzés mértéke 78; A haretéri szolgálatban való kiképzés mértéke 78; A híradó szolgálat 79; A harc kiképzés kétféle 80; A harcrendben való gyakorlatozás célja és fontossága 80; Gyakorlatozás módja 80; A gyakorlatozásnál mire helyezünk főleg súlyt 81; A harcgyakorlatok célja 81; Harcgyakorlat van kétféle 81; Ezek meghatározása 82. Harcgyakorlatok súlykolása tilos 82; Harcgyakorlatok technikája 82; Elszánt cselekvésre, erőteljes elhatározásra és következetességre való nevelés 82; Hiba: az ingadozás és habozás 82; Végzetes a tétlenség 82.

Mellékletek :

- a) melléklet: Az ujonc kiképzése.
- b) melléklet: Példatár versenyfeladatok számára.
- c) melléklet: Harcgyakorlatok tervezése és végrehajtása.

A hivatkozások megjelölése :

A L. Gy. Sz. ugyanazon füzetére: csak pontszámmal: pld. 45.; a L. Gy. Sz. más füzetére: a füzet és pontszáma megjelölésével, pld.: 3. füzet 45., 2 füzet 132.;
más szolgálati könyvre: a szolgálati könyv teljes címe vagy rendszeresített rövidítése és a pontszám, pld.: H. Sz. I. 650.; Lőntasítás 05.

BEVEZETÉS.

I. A lovasság harci jelentősége.

(H. Sz. I. 22.)

A lovasság mozgékony, gyors és tüzerős. 1.

Ezek a tulajdonságok a harc értékes tényezőjévé teszik és meghatározzák alkalmazását. Ezekkel kell támogatnia testvér fegyvernemeit a győzelem kivívásában. Mozgékonyságával és gyorsaságával nagy területeken haladhat át és tűzerőjét oda viheti, ahol azt a harc követelte helyzet megkívánja.

A lovasság feladatait (H. Sz. 829., 880.) tehát úgy kell megszabni, hogy jellemző tulajdonságai érvényesüljenek. Ily feladatok:

A harc előtt: a felderítés, leplezés és egyes fontos pontok rövid ideig tartó megszállása és tartása.

A harc alatt: támadás az ellenséges haderők szárnyai, oldalai, háta, de különösen hátsó összeköttetései ellen. Saját haderők védelme az ellenség hasonló vállalkozásai ellen, kivételesen, mint gyorsan mozgó tartalék.

A harc után: az üldözés, vagy a visszavonulás fedezése.

2. Felderítésben: hatalmas segítőtársa a repülő. De míg ez a becirkált területet megtartani nem tudja, munkája pedig a légköri viszonyoktól és a terepfedezettől függő, sötétségben szünetel és az ellenséget csak nagy vonásokban állapíthatja meg, addig a lovasság számos, apró mozgékony és fürgé járőreivel a rejtőző ellenséget is felkutatja, tűzerejével pedig a megszerzett területet megtarthatja. Légköri viszonyok és sötétség felderítését csak lassítják.

A lovasság és a repülők felderítése tehát összehangzóan kiegészíti egymást. Egymásnak nem vetélytársai. A lovasság az ellenség körvonalait állapítja meg, a repülő ezek mögé tekint be.

3. A harc alatti vállalkozásoknál a lovasság fellépése az ellenség érzékeny részei ellen a csata sorsát eldöntheti, ha az meglepetésszerűen a helyes irányban érvényesül. Mint gyorsan mozgatható tartalék a gyaloglóságot válságos helyzeteken átfűzheti.

Ilyen értelemben a lovasság ma is oszatalovasság.

4. Az üldözésnél a lovasság pótolhatatlan. A lovasság hivatott arra első sorban, hogy az ellenség vereségét teljessé tegye. Csak a lovasság tud gyorsan mozgó tüzérség egységeivel húzamosabb ideig az ellenség fejvesztett, menekülő és rendezetlen csoportjai közé furakodni, rémületet terjeszteni és az ellenség rendezkedését késleltetni. Csak a lovasság tud az ellenség rendjének megszilárdítására alkalmas terepszakaszokat az ellenség előtt, vagy vele együtt elérni és ezzel szándékát halomra dönteni.

Visszavonulások fedezésénél az ellenség hasonló törekvésű lovasegységeivel szemben csak az ugyanolyan gyors és minden terepen mozgatható lovasság

Állhat meg sikeresen és szerezheti meg a gyalogságnak a gyülekezésre, kötelékek rendezésére, megnyugvásra és *harcképességének helyreállítására* szükséges időt és teret.

Minden más fegyvernem (páncélgépkocsi, repülő, tűzérsg; harcokcsi) növeli a lovasság törekvéseinek súlyát.

A lovasság érzékeny fegyvernem, gyorsan elhasználódik, veszteségei nehezen pótolhatók. Azért a lovasság alkalmi fegyvernem és csak rövid ideig tartó feladatok végrehajtására való. Egy-egy ily feladat befejezése után módot kell neki nyújtani arra, hogy a *következő feladatra* előkészülhessen. Felső vezetés és a lovas vezetők kövessenek el mindent, hogy mindig *pihent és teljesítőképes* lovasság álljon rendelkezésükre. Ettől azután a *legnagyobb fokú teljesítmények* követelhetők. A harc fontos tényezőjétől fosztja meg magát az a vezető, aki ezt figyelmen kívül hagyja.

A lovasságot elvileg csak oly feladatokra szabad alkalmazni, amelyekben különleges képességei érvényesülnek. Huzamosabb alkalmazása gyalog, pl. állás-harcban vagy mélyen tagozott gyalog támadásban lovasértékét tönkreteszi.

A lovasság feladatainak nagy részét önállóan, más fegyvernemek támogatása nélkül is végrehajthatja. Harcainak szívósságot elsősorban tűzérsgé ad. Ereje azonban korlátolt, harcértékének mértéke alosztályainak viszonylag csekély száma.

A fegyvertechnika óriási haladása a lovasság évezredes harc módját megváltoztatta. Főharc módja a tűzharc. De nemesak a lovasroham szorult hátérbe, hanem végrehajtási módja is. A rohamhoz széthontakozó nagy tömegek helyébe a szétszórtan előnyomuló egységek rohamhoz való tömörülése lépett.

Ez azonban harcának csak külső kifejezője. A belső, a dicső ösöktől örökölt hagyományos támadó lovasszellem mozgató rugója minden vállalkozásának. Szívós makacssággal ragaszkodik feladatainak végrehajtásához. Mindig újra meg újra kihasználja az ellenség pillanatnyi gyengéit. Kudarc nem csüggeszti, nehézségeket nem ismer, karddal az öklében vagy karabélyával kezében addig csap rajta az ellenségen, míg azt ki nem meríti.

A lovasság e kettős harc módja fegyvernemének következménye.

Nagyobb egységek csak kivételes esetben rejtethők el annyira, hogy a lovas támadás főkellékét a meglepetést lehetővé tegyék. Azért ezek *rendszerint gyalog harcolnak*. Fegyvernemük sajátosságait azonban ekkor is meg kell óvni. Addig maradnak lóháton, amíg ez nagyobb veszteségek nélkül lehetséges és csak annyi időre hagyják el lovaikat, amíg ez feladatuk végrehajtásához szükséges.

Kisebbségi lovasosztalok ellenséges lovassággal való meglepő találkozásakor, megrendített gyalogság és menetelő vagy oldalba kapható állásban lévő tüzérség ellen lóháton karddal támadnak.

II. A lovasság fegyverei.

A lovasságnak *könnyű és nehéz fegyverei* a lovas- 7.
és tüzharc eszközei.

a) A lovasság könnyű fegyverei.

A lovasszázad keretében rendszerített fegyvereket a lovasság *könnyű fegyverei*-nek nevezzük. Ezek: a *karabély, a golyószóró, a pisztoly, a kézigránát és a szurony (rohamkés), lovasharcra a kard.* 8.

A *karabély* jellemző tulajdonságait a II. Sz. I. 9.
A.) melléklete sorolja fel.

A karabélyt jellemző tulajdonságai a célzott és szabatos lövés (pontlövés) fegyverévé avatják. Alkalmas azonban a hirtelen (kapásból való) lövésre is. Fel-tűzött szuronnyal a gyalog-közelharc döntő fegyvere.

A karabéllyal a huszár minden harchelyzetben és minden körülmény között, ha egyéb fegyvere sem volna, önállóan harcolhat, vagy más szavakkal

a karabély a lovasságnak általános *egyéni fegyvere.*

A karabély röppályájának pásztázó képessége (lásd: Lőntasítás) és a céltávolság nagyobbodásával csökkenő löszabatossága miatt

az egyes csatár:

a kis lőtávolságokon (400 m.) belül minden harc-szerű céltárgyra, minden lövéssel találatot várhat,

a közepes lőtávolságokra (800 m.) csak több lövés után számíthat találatra, de az ellenséget fedezésre kényszeríti;

több csatárnak együttes lövése:

a közepes távolságokon még kis célok ellen is jó hatást biztosít.

1000 méteren belül 80—100 puska egyesített tüze eredményt ígér *repülők* ellen is.

A tűzfőlénynek hosszabb tűzharcban való kivívása általában nem a karabély dolga. (H. Sz. I. 524.)

10. A golyószóró (jellemzését lásd a H. Sz. I. B. mellékletében) a kis lovassági egységek tüzejének lelke, a lovasszáznak pedig legfontosabb löfegyvere.

A golyószóró rendszeren *rövid sorozatokban* (7—8 övés) tüzel, de egyes lövésre is alkalmazható.

Általában a kis lőtávolságokon, de hálás és könnyen sebezhető célok (lovas osztagok, tüzérfogatok, stb.) ellen a közepes távolságokon belül is használhatjuk.

Tartós tűzre, azaz hosszabb, egymást rövid szünetekben követő sorozatokra csak kivételesen alkalmazzuk igen hálás, magas célok ellen és 800 m.-nél közelebb.

Lovasrohamoknál ez a rendes tüzelési mód, akár azok támogatásánál, akár oldalaik vagy hátuk védelménél.

Alkalmazása 1200 m.-en fölül tilos.

A golyószóró harcászati alkalmazását a H. Sz. I. 592. pont 2. bekezdése, a 602. pont 6., 7., 8. bekezdése és a 675. pont 3. bekezdése tárgyalja. Feladatait leghatásosabban oldalozó vagy keresztűzzel oldhatja meg.

1000 m.-en alul külön irányzékkel repülők ellen is jól használható.

11. A pisztoly önműködő szerkezete és 50 m.-ig terjedő lőtávolsága miatt a közelharc legalkal-

masabb kézi lőfegyvere. Ha tusáját meghosszabbítjuk, magas és sűrű célok ellen 200 m.-ig is igen jó eredménnyel használható.

A kézigránát a közelharc eszköze. A kézi lőfegyverek hatását kiegészíti, de sohasem helyettesítheti.

12.

A kézigránátharc csak rövid ideig tart. A kézigránát nehezen pótolható. Takarékosan bánjunk vele.

A támadó kézigránát hatása inkább erkölcsi, min-anyagi. *A védelmi kézigránát*-nak az anyagi hatása is nagy.

Jellemzésük és feladataik a H. Sz. I. 21. pontjában és *A* mellékletében.

A kézigránátos huszár karabélyával lő mindaddig, amíg a kézigránátnak megfelelő távolságra és célok elé nem ért el.

A lovasság rendszerint se támadó, se védő kézigránátot nem hord magával. Ezek a harceszköz-kocsin helyezvék el.

A karabélyra tűzött szurony a gyalogközelharc főeszköze, éjjel a huszár lőfegyvere. A test-test elleni gyalogharcban a rohamkés félelmetes fegyver.

13.

Lóháton a huszár karddal küzd.

14.

A kard támadó fegyver.

A huszár vágjon biztonsággal, akkor több ellenfelet is leküzdhet.

b) A lovasság nehéz fegyvere.

A lovasság nehéz fegyvere és leg-hatalmasabb tüzeszköze a géppuska.

15.

Jellemzését a H. Sz. I. 21. pontjában és az *A*) mellékletében adja.

Harcászati feladatai:

Előnyomulásnál és megközelítésnél: tüztámogatás.

Lovasharcoknál:

a roham bevezetése oldalozó tüzellel, az oldalak védelme és a hát biztosítása.

Gyalogharcban:

támadásnál a géppuska a lórólszállt golyószórós és lovasrajok előrejutását már nagyobb távolságokra is támogatja a tüzérséggel együtt. Később a lórólszállt golyószórós és lovasrajok ellen fellépő ellenállásokat küzdi le. Az ellenség mélységi övébe is hat és kiegészíti a tüzérség tüzét. Ott, ahol a tüzérség a harc fokozódott hevességében az elől lévő saját részeket már jól megkülönböztetni nem tudja, a tüzérség tüzét a géppuska pótolja (H. Sz. I. 590., 592., 594., 595., 596., 599., 602. pont utolsó bekezdés, 605. 610., 652.).

Védelemben a géppuskák mélységbe is tagozva a védőállás gerincét alkotják (H. Sz. I. 675. 1. és 2. bekezdés).

A géppuska különösen alkalmas arra is, hogy megközelítő vonalakra és gyülekezési helyekre zavarótüzzel hasson.

A géppuska gyalogharcban sok feladatot oldhat meg közvetett irányzással is. A közvetett irányzással való tüzelésnél sebezhetősége erősen csökken.

A géppuska, mint a tüzelem képviselője sohasem hivatott önálló feladatok megoldására.

Feladata megszegíteni a gyalog küzdő lovaság többi elemeit az előrejutásban, vagy a védőállás megtartásában.

III. A lovasság szervezete.

A lovasság szervezetének okvetlenül szükséges részleteit a Lovassági Gyakorlati Szabályzat az egyes rendszeresített egységeknél ismerteti. **16.**

IV. A lovasság harcával.

A lovasság sikeres harci tevékenységének jellegzetes követelményei: **17.**

a) *Edzettség* nagy meneteljesítményekre. A ló erejének gazdaságos kihasználása. Jó és kitartó lovas és ló szülők a fegyvernemnek jellegzetes gyorsaságát.

b) *Mozgékonyságának* érvényre juttatása az ellenség megtévesztésére, meglepetésekre és azok elől való kivonásra, nagy területekre való szétbontakozásra és gyors összevonásra a kellő helyen.

c) A *tereknek legmehetségesebb kihasználása* a harcra, a földi és légi megfigyelés ellen.

d) *szokásszerű légvédelem* ellenséges repülőgépek ellen (figyelés, fegyelmezett széttagozódás, rejtőzés, tüzeszközök használata, H. Sz. I. 25. §.).

e) Széttagoltan előnyomuló csoportok *öntevékeny együttműködése*.

f) Az ellenségnek a lehetőség határáig való megközelítése *lőháton*. Gyors lóról- és lóraszállítás.

g) Az *ellenség pillanatnyi gyengéinek* felismerése és kihasználása (kiaknázása) lovasharcra.

h) Minden ellenséges tűzben végrehajtott mozgásra a *kellő tüzórtalom megszervezése* (H. Sz. I. 525.).

i) *Fegyvereinek alapos ismerete*. Biztonság a pontos és célzott lövésben. Fegyvereinek tervszerű beállítása és felhasználása, hogy a tűzérséggel összhangban és egymást kiegészítve a lehető legnagyobb tűzhatást elérjék (Tűzrendszer H. Sz. I. 517. és 526.).

j) *A meglőzelítő és mind a lóháton való, mind a gyalog támadó alakzatoknak annyira súlykolt urálása*, hogy a lovasság azokat a pillanatnyi helyzetnek, az ellenséges tűzhatásnak és a terep sajátosságaiából eredő követelményeknek megfelelően a legnagyobb könnyedséggel ruganyosan alkalmazhassa (H. Sz. I. 589. 4. bekezdés).

k) *Gyalogharcban*: előnyomulás az ellenséges hatásos tűzben szökelésszerűen, kis részekben, a tűztámogatás azonnali kihasználásával, tüzelőállásból-tüzelőállásba (H. Sz. I. 595., 596.).

l) *Lovasharcban*: lovasság ellen a széttagolt részek hirtelen tömörülése lovasrohamhoz bármilyen irányban;

rohamérett gyalogság vagy tűzérség ellen rohamra indított csoportok helyes és céltudatos összeműködése.

m) *Közelharcban*: mind gyalog, mind lóháton a legnagyobb elszántság és ügyesség.

18. Az a lovasság, amely ezeknek a követelményeknek megfelel, bátran és joggal használhatja fel fölényes kiképzésének gyümölcsét még számbeli leg túlerős ellenséggel szemben is elszánt támadással. Ezzel rákényszeríti az ellenségre cselekedetei törvényét és megőrzi cselekvési szabadságát (H. Sz. I. 511.).

Ennek a támadó szellemnek minden eszközzel a végletekig való fejlesztése fontos (H. Sz. I. 514.). A csapat támadó szelleme belső értékének fokmérője.

Az ellenség fegyverzeti fölényével szemben ki-

vált a lovasság érhet el *időben és térben meglepő támadással nagy eredményeket.*

A lovasság harcát a H. Sz. I. 59. §. D) Fejezete, 60. és 62. §-a tárgyalja, *harcainak lényegét* a H. Sz. I. 846. pontja fejtegeti, a *harc módokat* a H. Sz. I. 23. pontjának 5. és 6. bekezdése állapítja meg.

A lovasság az ellenséget *lőháton közelíti meg és ameddig csak lehet, lőháton is marad. Megközelítő alakzatai tehát mindig egyformák*, akár gyalog-, akár lovasharc, akár a kettőnek célszerű összetétele fejlődik ki azokból. Az egyikre vagy másikra alkalmas helyzet gyakran csak az utolsó pillanatban lesz felismerhető és egyrészt *gyors elhatározási képességet követel a lovasvezértől, másrészt kemény fegyelmességet* tételez fel a rendszerint erősen széttagolt lovascsapatról. A többnyire nyílt térben, nyílt szárnyakkal mozgó lovascsapat legyen *fordulékony*, hogy esetleg oldal- vagy háttámadások ellen erejét gyorsan átcsoportosíthassa.

Az ellenséges tűz, a repülő és a páncélos járművek hatása iránt a lovasság *fokozottabb mértékben érzékeny* mint a gyalogság, azért a terep alapos kihasználásának különösen fontos szerep jut.

A lovasság *menetelését* a H. Sz. I. 837. pontja szabályozza.

Ha az ellenséggel való *összeülthözés valószínű*, akkor a menet területét *szűkítjük*. Az erők csoportosítása tegye a nagyobb veszteségek nélkül való előnyomulást és akár a *gyalog, akár a lovasharchoz való gyors fejlődést* bármely irányban lehetővé.

Már ekkor törekedjünk arra, hogy — amennyire csak lehet — elől és a szárnyakon olyan tüzert (főleg gép-

19.

20.

21.

22.

puskákat) csoportosítsunk, mely a sikeres harc előfeltételeit biztosítja, anélkül azonban, hogy a többi részt a tűzoltalomra és a tűzzel való támogatásra szükséges eszközöktől megfosztanánk.

23. Ellenség közelében a lovasság rendszerint a «*leplező*» (harejárőrök, H. Sz. I. 205. és L. Gy. Sz. 65.) és a «*küzdő*» (68.) részbe, valamint az esetleg visszatartott «*tartalék*»-ba (66.) tagozódik.

24. Minél közelebb érünk az ellenséghez, a harejárőröknek annál sűrűbb leplező övet kell alkotniok. Ezeknek feladatát a H. Sz. I. 203. és 206. pontja tárgyalja. Fellépésükkel igyekeznek az ellenséget fejlődésre készíteni. Nagyobb ellenséges erők elől kitérnek és törekszenek azokat hatásos tüzkörünkbe vonni. Kisebb ellenséges osztagokat heves támadással kényszerítenek hátrálásra. Magatartásukat merész és vállalkozó fellépés jellemezze. Laza vonalban előnyomuló osztagai használják ki a terepet lesállításokra, cseltámadásokra és a tűzzel való rajtaütésre.

25. A «*küzdőrész*» a harcot vívja meg és igyekszik azt eldönteni.

Mindig készen arra, hogy a helyzetnek megfelelően gyalogharchoz fejlődjék vagy kedvező alkalmat kihasználva lóháton támadjon, nyomul elő terepszakaszról-szakaszra. A szárnyakon lévő osztagok vagy szárnycsoportok átkarolásra törekszenek és valóságos vagy színlelt támadással az ellenséget helytelen irányba való fejlődésre készítetik. Túlerő elől a főtámadási iránytól eltérő irányban térnek ki, a szárnyakat biztosítják és a főtámadás idején újból harcha lépnek, hogy azt a döntésig teljes erővel folytassák.

A lovasság harcai tág teret nyújtanak a talá-

lékonyságnak és a merész elhatározásnak, amelyekre még megközelítőleg sem állíthatók fel szabályok. A helyzet gyors felismerésénél és kihasználásánál a parancsnok egyénisége és rátermettsége egy fegyvernemnél sem játszik oly fontos szerepet, mint a lovasságnál.

A «tartalék»-ok rendeltetését és alkalmazását támadásban a H. Sz. I. 531. és 575.—579. pontja szabályozza. 26.

A lovasság tartalékai *amíg csak lehet lóháton maradnak*. Gyors mozgási képességük miatt átkaroló lépésre kiválóan alkalmasak.

Sikeres harc után az *üldözést* a H. Sz. 45. § F' fejezete szerint hajtjuk végre. 27.

A) Harc gyalog.

A gyalogharc a lovasság főharc módja. Legelőször még lovassággal szemben is ez az előnyösebb harc mód. 28.

A lovasság gyalog főként széles arevonalon, lovait kéznél tartva mozgékonyan harcol és inkább támadásának irányával hat. Fellépését a meglepő megjelenés és a rajtaütésszerű harc jellemzi. Ez kiváltképen a halogató- és színlelt harcban jut érvényre, melyre a lovasság különösen alkalmas. (H. Sz. 850.)

Rendszerezés, mélyen tagozott és a kézitusáig fejlődő harcokba csak akkor bocsátkozik, ha azt feladata, vagy a helyzet *feltétlenül megköveteli*, de akkor hajtja azt *teljes erővel* végre (H. Sz. 851.). 29.

Védelemben a lovasság nem oly szívós, mint a gyalogság (H. Sz. 849.).

30. A *vezetéklovak* biztosítására a legmesszebbmenő intézkedéseket kell megtenni. Erre a célra (esetleg géppuskákkal vagy golyószórókkal ellátott) *osztagokat* hagyjunk vissza.

Ezek kötelesek a vezetéklovak biztosításán kívül még az oldalakban és a hátban felderíteni és a lóraszállást elősegíteni. A helyzethez képest lóháton maradnak, vagy gyalog alkalmazzuk őket. A lóraszállítás elősegítésére közreműködnek. Erre különösen a géppuskás, a golyószórós és az esetleg beosztott páncéljármű vagy kerékpáros alakulatok alkalmasak.

Győzelmes harc után a vezetéklovak fedezete az üldözésnél közreműködik.

31. Egyébként a lovasság *gyalogtámadására* a H. Sz. I. 847. pontja, a 45. és különösen a 46. §-a, *védelemre* a H. Sz. I. 849. pontja és 48. §-a, *halogató harcára* a H. Sz. I. 850. pontja és 49. §-a mérvadó.

B) Harc lóháton.

32. A lovasság lóháton csak egy harcmódot ismer: a támadást. Ez a *lovasroham*.

Kiválóan elszánt merész fellépéssel, jó irányból a kellő időben és alkalommal vezetett támadással még kis *osztagok* is jelentékeny eredményt érhetnek el.

33. Lovasrohamoknál a *tűznek fontos szerep* jut (H. Sz. I. 848. 2. bekezdés). A döntést gyakran a helyesen szervezett tűz idézi elő. A lovasság vezetői ennél fogva igyekezzenek a rendelkezésre álló *tűzeszközöket*

akként csoportosítani, hogy az ellenséget erős tüzvel árasztassák el. Különleges tüzeszközök híján a lovascsapat egy része lórólszállva tüzel.

Lovasrohamok, melyek *erős ellenséges tűzbe kerülnek, mindig veszteségteljesek.* Ilyenkor alig van kilátás az áldozatokkal arányban álló sikerre. A roham sorsa rendszerint már az összecsapás előtt eldőlt. Ha azonban sikerül a terep vagy egyéb körülmények kihasználásával és az ellenség hatásos tűzének kikerülésével annak soraiba betörni, akkor *a lovasroham nagy hatásra számíthat.* Ennélfogva elsősorban a fegyvernemben rejlő gyorsaság kihasználásával *a meglepetésre kell törekedni.* Ez a lovastámadás sikerének előfeltétele.

Ily előfeltétel nélkül a lovasharc-hoz ragaszkodni a lovasszellem félre-magyarázása volna.

Meglepettnnek tekinthető az ellenség, ha ellenintézkedései ellenére is hátrányban marad. Tehát:

*ha lovasrohamhoz nem fejlődhet;
sikeres tűzellenállást nem fejthet ki és
visszavonulással sem vonhatja ki magát teljesen
a roham hatása alól.*

A lovasroham alakzataira megkötő szabályok **34.**
nem állíthatók fel. Azok az oszlop és a laza vonal
közt a harc helyzet és támadó cél szerint váltakoznak.

Általános irányelv, hogy meglepetéseknél az alakzat alárendelt szerepet játszik, döntő a tétovázás nélküli nekirontás. Lovasság ellen legelőnyösebb alakzata a «Vonal» (2. füzet 160.), tüzelő fegyvernemek ellen pedig a «Csatárlánc». (2. füzet 208.)

a) Lovasság ellen.

- 35.** A lovasság törekedjék az ellenséget a támadásban megelőzni. A lovastámadás is rendszerint a harc két fő tényezőjének: a tűznek és a lökemnek összeműködéséből áll.

Amikor csak lehet, az ellenséget *előbb tűzzel* árasztjuk el. Eközben a legegyszerűbb mozdulatokkal gyorsan és ha lehet meglepően, *erőtéljes lökettel* törjünk rája. Ezért a tüzelési intézkedések előzzék meg a rohamintézkedéseket.

Még kis osztagok oldal- és háttámadása is növeli a hatást.

Az a törekvés, hogy meglepően léphessünk fel, sokszor arra kényszerít, hogy az előzetes tüzeléstől eltekintsünk.

- 36.** Összecsapás előtt a *géppuskák és golyószórók* tüze teljes hevességgel a felénk rohanó ellenséges csoportok ellen irányíttassék mindaddig, míg a tűz saját csapatainkat nem veszélyezteti. Aztán fokozatosan a hátsó csoportokra tüzelünk.

A roham támogatásánál ne takarékoskodjunk a löszerrel.

- 37.** A rohamnál a *lovagló tüzérség* ne várjon parancsra, hanem a tüzelésnek mihamarabbi meglepetésszerű megnyitásával vonja el az ellenség figyelmét a lovasságtól. Mozgásokat lehetőleg kerüljön.
- Cél gyanánt rendszerint az ellenséges lovasságot és a harc helyzet szerint a rohamot leginkább veszélyeztető ellenséges osztagokat (gyalogság, géppuskák, páncéljárművek, esetleg tüzérség) válassza.

Lovagló tüzérség csak akkor lő az ellenséges tüzérségre, ha pillanatnyilag ellenséges lovasságra vagy egyéb veszélyesebb ellenséges osztagokra nem lehet és elegendő lőszerrel rendelkezik.

Az összezúzás zúzza szét az ellenséget. Erőteljessége a csapat belső értékétől és a lovak erőállapotától függ. 38.

Az előnyomulásnál és a fejlődésnél kíméljük a lóanyagot, hogy a sebesség az összezúzás pillanatában legyen a legnagyobb és még az üldözésre is elegendő erő maradjon.

A nekimentés legyen elszánt, vad és kíméletlen. A győzelembe vetett biztos tudat vezesse.

Az erő felhasználásában előrelátó takarékoskodjék. A főlényt mindenekelőtt a kézitusában kell kivívni és megtartani. 39.

A kézitusába csak akkor kell friss osztagokat vetni, ha veszély fenyeget, hogy hátrányba kerülünk.

Álló kézitusába keveredett csapatok léghatásosabban oldalt előre lépcsőzött géppuskákkal és golyószórókkal támogathatók. Ezek friss ellenséges osztagok közbelpészt akadályozhatják meg. Zárt osztagok kedvező távolságokon fedve készenlétben várják az alkalmat a kézitusába való beavatkozásra vagy friss ellenséges osztagok elleni fellépésre. Alkalmas terepen ilyen célból a kézitusába keveredett csapatokon túl nyomulnak előre.

A győzelem azé, aki az utolsó zárt osztagot veti a harcba.

Győzelem után az ellenséget az egész harcban keveredett csapattal üldözni kell. Zárt osztagok, ha ilyeneket a harc- 40.

viszonyok megengednek, rendezetten követik az üldöző részeket.

Ha a gyengébb ellenség az összeütközés előtt, de még elérhető távolságban (80—100 m.) visszafordul, akkor az ellenséghez legközelebb lévő csoportok futtatásba mennek át és az ellenség közé vágnak.

Ha azonban az ellenségnek ily jelentékeny erővel való üldözése nem mutatkozna tanácsosnak, akkor erre egyes osztagokat jelölünk ki, melyeket a zömmei nyomon követünk.

41. Ha az ellenség csapatunkat a kézitusában legyőzte, akkor csak az ellenséges lúzhatás körletén kívül és csak az üldözés megszűntével gyülekezhetünk újra. Az alparancsnokok teljes eréllyel törekedjenek arra, hogy csapataikat minél előbb ismét kézbe vegyék.

A *géppuskák* oldalállásokból — parancs nélkül is — teljes eréllyel, önfeláldozóan fedezzék csapataink gyülekezését és az utánnomuló ellenséges osztagokat tűzükkel tartóztassák fel, vagy szórják széjjel.

A *tüzérségnek* is kötelessége a visszavonulást önállóan fedezni. Amíg csak lehet, a meglévő állásból folytatja tüzelését, azután pedig lépcsőzetesen a visszavonulási vonaltól oldalt és hátrább fekvő állásokba vonul. Akadályoknál és szorosoknál lehetőleg a tulsó oldalra megy és innét tartóztatja fel az ellenség előnyomulását, míg lovasságunk időt nyer a gyülekezéshez.

b) Gyalogság ellen (H. Sz. I. 60. §).

42. A lovasság kis egységei *hiányosan biztosított, fáradt gyalogságot* teljes meglepetés esetén lóháton oly alakzatban támadnak meg, amilyenben pillanatnyilag vannak (H. Sz. 853.).

Nagyobb lovaskötelekek ezredig bezárólag kimerülten és rendetlenül hátráló gyalogság ellen tervszerű lovasrohamot intéznek (H. Sz. 854.). A tervszerű rohamot fokozott gyorsaság és széles laza lépcsőkben való nekiron-tás jellemzi.

A meglepetés fokozásáa a leplező rész (21.) elmarad.

Az első lépcső az öt követő lépcsőknét széle- 43.
sebb kiterjedésben elszántan száguld keresztül az ellenséges gyalogságon és azon túl jutva *átveszi a biztosítást*, melyet vagy lóhátról való figyelemmel, vagy gyalogharcra fogatosít.

A következő lépcsők mint *«küzdőrész»* a még ellenálló kisebb ellenséges osztagokat szétszórják, illetőleg ellenállásukat megtörik. A szétszórtan menekülőket elfogják, az egyenként ellenállókat levágják, ellenálló csapatokat több oldalról támadnak meg. Ebben a szomszéd rajok és a következő lépcsők egymást kölcsönösen támogatják. A szakasz és rajparancsnokok dolga az ilyen harc helyzet gyors felismerése és célirányos cselekvés. Az alparancsnokok kezdeményezése legyen erélyes anélkül, hogy tervnélküli hajszolássá fajulna el. A rajok maradjanak parancsnokaik kezében.

A *«tartalék»* a küzdőrész támogatására szolgál 44.
és a harc hevében széjjel szóródó lépcsők gerincét képezi. Rendszerint nyugodtan követi azokat és nagyobb vagy szervezettebb ellenállást golyószóróival és géppuskái segélyével tör meg.

A *golyószórók, géppuskák és a tüzérség* az ellen- 45.
ségnek arra a részére tüzelnek, amely a roham ellen a leghatásosabban léphet fel. Mihelyt lovasságunk

a célt elfedi, tüzüket a hátsó vonalra, illetve az ellenségnek a rohamhoz legközelebb eső részeire irányítják.

46. c) Tüzérség ellen (H. Sz. L. 62. §.).

A tüzérség eredményesen csak *rövid távolságról meglepetésszerűen* támadható meg lóháton. Az eredmény csak akkor ér fel a veszteségekkel, ha az ellenséges tüzérség teljes megsemmisítésére van kilátás. Megtámadásánál számítanunk kell avval, hogy más fegyvernemek védelme alatt áll.

Menetelő tüzérség mindig kedvező támadási cél. Az élén vagy a végén kell megtámadni.

A tüzérség leküzdésére *gyenge erők* elégségesek, a főerőt (különösen a tüzeszközöket) a tüzérséget biztosító csapatok (fegyverek) ellen kell alkalmazni.

A roham hasonló a gyalogságra intézett rohamhoz, avval a különbséggel, hogy a küzdőrész kisebb, a tartalék viszont nagyobb lesz.

47. A lovasság ezeknek a harcelveknek szigorú követésével megtarthatja jelentőségét a folyton haladó fegyvertechnika és az új fegyvernemek (repülők, harcokocsik, páncélos járművek) ellenére is. Ezek képesítik arra, hogy a többi fegyvernem harcaiban úgy mint eddig, dicsőségteljesen részt vehessen, de hogy egyszerűs mind azoknak a fontos és nem kevésbé dicső feladatoknak is megfelelhessen, melyek a felderítő és biztosító szolgálathoz reá hárulnak.

I. FEJEZET.

ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK.

1. §. A szabályzat tagozása és alkalmazása.

A Lovassági Gyakorlati Szabályzat a következő 48. képen tagozódik:

A) **Az egyes huszár kiképzése** (alaki és csalárrá való kiképzés):

a) *gyalog,*

b) *lőháton.*

B) **A szervezetszerű egységek**

zártrendje,

harcrendje,

harceljárása és

támpontok azok kiképzésére.

És pedig minden egyes fejezetnél:

a) *lőháton,*

b) *gyalog.*

C) **A tiszteletadásokra és diszelvekre vonatkozó szabályok**

a) *lőháton,*

b) *gyalog.*

Zártrend alatt azokat az alakzatokat (alakzat- 49.
változásokat és mozgásokat) értjük, melyeket:

az ellenséges légi és földi harceszközök tűzkörletén kívül a gyülekezésre és menetelésre, helyőrségekben a tetszetős fellépésre és a gyakorlatozási fegyeleni megalapozására és fentartására használunk.

A zártrend alakzatait a szabályzat minden tokintotban *pontosan* meghatározza; a mozgás- és alakzatváltoztatásokat azokban *egyszerre, egyöntetűen, hajszálpontos szabatossággal, vezényszóra kell végrehajtani.*

A szabályzattól eltérő zártrendű alakzatok és alakzatváltozások betanítása **tilos!**

50. A harcrend azokat az alakzatokat foglalja magában, amelyeket

ellenséges légi és földi harceszközök tűzkörletében vagy

közvetlen az abba való belépés előtt alkalmazunk.

Ezekre az alakzatokra a szabályzat csak az *egységes parancsadás és gyors végrehajtás* szempontjából ad támpontokat. Az alakzatok megalakítása és az azokban való alakzatváltozás és mozgás minden egyöntetűség és alakiség nélkül történik.

Harcrendben a szabályzatban meg nem említett, de a viszonyok megkövetelte *minden más alakzatot és alakzatváltozást* is elrendelhetünk.

51. A harcmezőn az alakzatok tekintetében — különösen kis egységeknél — nem vonhatunk *éles határt a zártrend és harcrend között.*

A harcrendben is alkalmazhatunk tehát zártrendű alakzatokat, a mozgást és alakzatváltozást azonban ilyenkor is a harcrendre vonatkozó szabályok szerint kell végrehajtanunk.

A zártrend térköze a parancsnok figyelmeztetésére lazább lehet.

Harceljárás alatt a szabályzat az *alakzatok*, a 52.
tűz és mozgás alkalmazásának azt a módszerét érti, mellyel az egyes egységek harcközben a harcél érdekében a saját tűzhatás fokozása és az ellenséges hatás csökkentése céljából élnek.

Az egyes egységek harceljására a szabályzat ad irányelveket.

Ezeknek az irányelveknek azonban sohasem szabad *sémává* válniok. Az elveket minden egyes esetben az *adott körülményekhez kell alkalmazni.* (H. Sz. I. 515.)

Harotéri szolgálat alatt mindama ténykedéseknek 53.
összességét értjük, melyeket a H. Sz. I. része a csapat biztonsága érdekében a *felderítés, biztosttás, menetek és csapatszállítások és az elhelyezés* fejezetekben tárgyal.

Ha a szabályzatnak akár zárt-, akár harcrend- 54.
jében megállapított alakzatok, alakzatváltozások és mozgások a helyzet követelményeinek megfelelnek, azokat pontosan a szabályzat szerint kell elrendelnünk és végrehajtanunk. De még akkor is, ha más alakzatokra vagy alakzatváltozásokra volna szükségünk, éljünk, amennyire csak lehet, a *szabályzat-rögzítette kifejezésekkel.*

Minden természetellenes, mesterkélit, a béke- 55.
gyakorlótereken könnyen felburjánzó és csak külsőségeket szolgáló alakiságtól feltétlenül tartózkodjunk.

A háborúban csak az vezet sikerre, ami természetes és egyszerű.

Azokat a határokat, amelyeken be- 56.
lül a szabályzat a csapatok alkalmaz-

zásában és kiképzésében szabadságot enged, szűkebbre senkinek sem szabad szorítania. Éppen úgy nem szabad azonban a szabályzatadta szabályokat egy előljárónak sem olyan magyarázó parancsokkal szaporítania, melyek egyéni nézetten alapulnak, vagy nagyobb egyöntetűség elérését célozzák.

2. §. Alapfogalmak és elnevezések.

57. Egyes, pontosan meghatározott alapfogalmak számára a szabályzat ú. n. szabályzatszerinti elnevezéseket és kifejezéseket rendszeresít. Ezeket a kölcsönös gyors és biztos megértés érdekében parancsokban, jelentésekben és még a folyóbeszédben is mindig alkalmaznunk kell.

A zártrendre vonatkozó alapfogalmak és elnevezések.

58. *Sorakozás és gyülekezés.*
«Sorakozás» alatt a szabályzat az egységek alegységeinek, szolgálati szám és első felállítás szerint zárt kötelékbe állását érti.
«Gyülekezés»-nél ezzel szemben az éppen elrendelt zárt köteléknek, szolgálati szám és beosztásra való tekintet nélküli gyors megalakítása a fődolog.
59. Megkülönböztetünk «*vonalaalakzat*»-okat és «*oszlopalakzat*»-okat.
A) «*Vonalaalakzat*»-ban az egyes huszárok vagy az egyes egységek egymás mellett állanak.
«*Vonal*» elnevezés alatt mindig azt az alakzatot értjük, amelyben a huszárok két sorban, az egysé-

gek pedig önmagukban vonalat alkotva egymás mellett állanak.

Az olyan alakzatnak neve, melyben a huszárok csak egy sorban állanak: «egysoros vonal».

B) «Oszlop»-ban az egyes huszárok vagy az egységek egymás mögött állanak és pedig:

az egyes huszárok egyesével, kettesével vagy félrajjoszlopban,

a szervezetszerű egységek pedig önmagukban oszlopban, vonalban vagy oszlopvonalban.

Az oszlop kezdetét «éls»-nek, a végét «vég»-nek nevezzük.

C) «Oszlopvonal» az az alakzat, amelyben a század és az ennél magasabb egységek alegységeiket oszlopalakzatokban eleve megszabott vagy külön elrendelt térközre egymás mellett tartják.

Minden alakzatban a kijelölt irányban álló első sor vonalát «arcvonal»-nak nevezzük. 60.

Az arcvonal végeit jobb és bal «szárny»-nak hívjuk.

Az alakzat mélysége alatt az alakzat első és utolsó sora között lévő távolságot értjük.

Az alakzat szárnyán mért mélységet az alakzat jobb vagy bal «oldal»-ának nevezzük. Átvitt értelemben ide számít az alakzat oldalához csatlakozó terület is.

«Térköz»-nek az egymás mellett álló huszárok vagy egységek között lévő távolságot nevezzük. 61.
Az egységek között a térközt a két egység belső szárnyemberei között mérjük. Kivételek a «Harcrend»-ben a szakasznál és nála nagyobb kötelékeknél.

«Távköz» alatt az egymás mögött álló huszárok vagy egységek között lévő távolságot értjük. Az egy-

ségek között a távközt rendszeren az elől lévő egység utolsó sorától az utána következő egység első soráig számítjuk (kivétel H. Sz. I. 397. 12. bekezdés).

A zárrend és az egyes emberre vonatkozó tér- és távközöket a szabályzat *lépésekben*, a harcrend tér- és távközzeit pedig *méterekben* szabja meg.

62. «**Iránytisztes**» (huszár) az, akihez a többi huszár a felállításnál vagy menetközben igazodik.

«**Irányosztag**» (irányraj, -szakasz, -század) az az egység, amelyhez a csapat többi egysége, mind a felállításnál, mind mozgásközben hozzáigazodik.

A harcrendre vonatkozó alapfogalmak és elnevezések.

63. A harcrend alakzatait «**harcalakzat**»-oknak nevezzük.

Harcalakzatok: a «**megközelítő**» és a «**támadó alakzat**» (védelmi csoportosítás).

A) A «**megközelítő alakzat**» az a kis és legkisebb egységekbe tagolt alakzat, melyet még az ellenséges tűzéréség tűzkörletébe való belépés előtt és magában a tűz körletében addig használunk, amíg magunk a tüzet a lovasság fegyvereivel meg nem kezdjük (H. Sz. I. 558. és 589.).

A megközelítő alakzatban:

a) «**Szétbontakozás**» alatt az osztály és ennél magasabb kötelékek menetoszlopának nagyobb harc-készültség elérésére több, rövidebb menetoszlopra történő sugárszerű széjjelvonását értjük (H. Sz. I. 561.).

b) «**Tagozás**»-nak nevezzük a századnál és ennél kisebb egységeknél a további kisebb és legkisebb egységekbe való széttagolást. A tagozódást vagy szét-

bontakozásból vagy közvetlenül a menetoszlopokból hajtjuk végre.

A tagozódást — a tűzhatástól függetlenül — minden egységnél reptőlőmegbügyelés és reptőlőtámadás ellen is alkalmazzuk.

B) A «támadóalakzat» az az alakzat, amelyben a lovasság lőháton támad:

lovasság,
gyalogság vagy
tűzérség ellen,

vagy amelyben az elől levő csoportok lórólszállva a lovasság fegyvereivel a tűzet megkezdik és a gyalogtámadást hajtják végre (H. Sz. I. 590.).

«Felfejlődés» alatt a megközelítési alakzathól a támadási alakzathoz való átmenetet értjük. **64.**

Megközelítő alakzatban és lovasrohamok előtt azokat az egységeket, melyek ellenséges egységeket megakadályoznak abban, hogy csapataink közelébe férközzenek, «leplező rézs»-nek (23) nevezzük. **65.**

Támadó alakzatban és védelmi csoportosításban a csapattesten belül azokat az egységeket, melyeket határozott harcfelelőssel elől alkalmazunk, «küzdők»-nek nevezzük (*küzdőraj, küzdőszakasz, küzdőszázad, küzdőosztály*). **66.**

Azokat az egységeket pedig, amelyeket a parancsnok a küzdők mögött a maga rendelkezésére még visszatart, «tartalék»-nak hívjuk.

Gyalogság és tűzérség elleni rohamnál és védelemben a csapatvezér tartalékának neve: «főtartalék», a védőkörletek (ezred-, századvédőkörlet) tartalékait az illető egység nevével jelöljük meg (*szakasz-, század-, osztály- stb. tartalék*).

67. Jobbra vagy balra «lépcsőzött» az az alakzat, melynek hátsó részeit jobbra vagy balra oldalt kitoltuk.

Az olyan alakzatokat, amelyeknek részeit jobbra vagy balra oldalt és előre toltuk, jobbra vagy balra «előre lépcsőzött» alakzatoknak hívjuk.

68. Az egységeket egymás mellett, azaz «szárnyanként», vagy egymás mögött, azaz «lépcsőnként» alkalmazhatjuk.

A szárnyanként való alkalmazásnál az egységeknek nem kell okvetlenül egymagasságban is lenniök. Szárnyanként és harcvonalként alkalmazott egységek feladatuk szerint tagozódnak mélységbe.

A különböző lépcsők részeinek sohasem szabad egymásba érniök.

Mindig törekedjünk arra, hogy a kötelékek keveredésének elkerülésére az egységeket szárnyanként alkalmazhassuk (H. Sz. I. 568.). Kivételként csak az ezred alkalmazza egységeit lépcsőnként az állásharcban. (H. Sz. I. 744. 3. bekezdés).

69. «Arcvonal» alatt a *harcrendben* az ellenség felé legelől lévő részek képzelt vonalát értjük.

«Szárny», «oldal», «térköz», «távköz» és «mélység» értelemszerűen mint a zártrendben.

A «jobb» és «bal» elnevezésnél az ellenség felé való irány a határozó. (H. Sz. II. 18.)

Valamely osztag «belső szárny»-a az, amely ugyanabban a szervezetszerű egységben az egységhez tartozó más osztagok szárnyához csatlakozik. «Külső szárny»-nak a szabadon álló vagy idegen egységhez csatlakozó szárnyat nevezük.

70. Az «iránytisztes» (huszár) és «irányosztag» elnevezés és fogalom a harcrendben ugyanaz, mint a zártrendben. Harcrendben azonban a többi huszár

(osztag) csak az irányt tartja az iránytisztos vagy az irányosztag után. *Igazodást tartania nem kell.*

Megközelítő alakzatban rendszeren csak irányosztagot jelölünk meg és ennek adjuk meg az irányt. Nagyobb kötelékeknél kivételesen minden egységnek külön-külön is adhatunk irányt.

Támadó alakzatban a küzdő egységeknek rendszeren «harsáv»-okat utalunk ki. Kis viszonyokban a támadás irányát kivételesen «irányvonal»-al is megszabhatjuk, melyet vagy egy szárnynak, vagy az egység közepének jelölünk meg. (H. Sz. I. 569.)

71.

Ha a támadó alakzatban irányosztagot jelöltünk ki (ami kis kötelékben sokszor célszerű), akkor a többi egység az irányosztaggal csak a harc kezdetén hozza összhangba működését. Később az az osztag válik irányosztaggá, amelyik legmesszebbre jutott előre. (H. Sz. I. 569. 3. bekezdés.)

Védelmi csoportosításnál a harsáv elnevezés helyébe a «védőkörlet» elnevezés lép. Ezt a rajig bezárólag valamennyi küzdő köteléknél nemcsak szélességbe, de mélységbe is, az arcvonalból előre- és hátrafelé kell meghatároznunk (H. Sz. I. 670.).

72.

A védelemre vonatkozó különleges fogalmak és elnevezések.

73.

«Főellenállási öv» az a terület, amelyben a védőkörletekbe rendelt csapatok állítják fel fegyvereiket.

Az a képzelte vonal, mely a főellenállási övnek az ellenség felé eső szélét képezi, a «főellenállási vonal» (H. Sz. I. 662.)

«Harcolóörsök»-nek nevezzük azokat a főellenállási öv elé tolt kisebb erőket, melyeknek a védő-

körletet meglepetések ellen biztosítaniok, az ellenséget pedig a főellenállási vonal holléte felől bizonytalanságban tartaniok kell (H. Sz. I. 678.).

«Ellentámadás» a főtartaléknak tervszerű döntő támadása (H. Sz. I. 704.).

«Ellenlökés»-nek a védőkörletek tartalékainak öntevékenyen, vagy parancsra végrehajtott támadásait nevezzük, melyekkel az ellenségnek a főellenállási övbe betört részeit a főellenállási vonal elé visszadobják (H. Sz. I. 701.).

74. *A gyalog küzdő lovasság tűzének alkalmazására vonatkozó különleges fogalmak és elnevezések.*

«Tűzrendszer» a tüzeszközöknek tervszerűen átgondolt, egymás hatását kiegészítő felállítása (H. Sz. I. 517.).

A lovasság «tűzelésmód»-jai:

a) A karabélyos rajoknál:

az «egyes tűz»,

b) a golyószórónál:

«egyes lövés» és

«sorozattűz»;

c) a géppuskánál:

«egyes lövés» és

«sorozattűz».

A «tűznem»-eket a H. Sz. I. 528. pontja állapítja meg.

«Arcotűz» az arcvonalra merőleges irányból ható tűz. Minden más, de csak egy irányból ható tűz: «oldalozó tűz». A löbb irányból egyszerre ható tűz neve: «keresztűz».

«Tűzzel való rajtaütés» löbb vagy kevesebb, egy célra összefogott tüzeszköznek csapászerű, meglepő tűzmegnyitása.

«Tüzösszpontosítás», több egyforma vagy különböző tüzeszköznek egy célra összefogott tartós, hatástüze.

«Hézaglövés»-nek a két elől lévő egység között fekvő térközön keresztül való tüzelést nevezzük.

«Átlövés»-sel élünk, ha elől lévő egységeink feje felett tüzelünk (H. Sz. I. 21.).

Az ellenség valamely részének «tűzzel való lefogása» az az eljárás, mikor tűzünkkel az ellenséget fegyvereinek használatában vagy mozgásában megbénítjuk.

«Tűzoltalom»-nak nevezzük erőnk sikeres előnyomulásának tűzzel való megsegítését ellenséges hatással szemben. Várható, de még meg nem nyilvánuló ellenséges hatással szemben előkészületül szolgál a «lesállítás» (tűzgépeink tűzcsapásra való készsége). Tényleges tűzhatással szemben pedig a «tűzzel való lefogás»-t alkalmazunk.

A «lesállítás»-ba helyezett tűzgépeket «ellenőrző tűzgépek»-nek nevezzük (H. Sz. I. 590.).

Védelemben az ellenség meglepésére a legutolsó pillanatig némán maradó tűzgépeket «rejtett tűzgépek»-nek nevezzük (H. Sz. I. 675., 5. bekezdés).

Néhány fontos fogalom és elnevezés.

75.

A harcban «fedezés» alatt a huszárnak vagy csapatoknak oly tárgyak alá vagy mögé való állását értjük, melyek ellenséges tűzhatás ellen oltalmat nyújtanak.

Ahol ezt megtenni nem lehet, ott a legkisebb célnyújtásra való törekvést is így nevezzük.

«Rejtőzés» alatt a láthatatlanságra való törekvést értjük ellenséges légi és földi figyelés ellen (H. Sz. I. 844. 2. bekezdés).

A rejtőzés *természetes* vagy *mesterséges* lehet.

Természetes a rejtőzés, ha láthatatlanság elérésére a terepfedezetet, tereptárgyakat vagy a környezet színét használjuk ki.

Mesterséges a rejtőzés, ha a láthatatlanságot a huszár vagy a csapat csak munkával éri el.

A mesterséges rejtőzés két fajtáját ismerjük: az *ülcázást* és *burkolást*.

Az *«ülcázás»*-nak a földről való figyelést kell megakadályoznia. Valamely tárgynak a csapat vagy harceszköz és az ellenség közé való állításában nyilvánul.

A *«burkolás»* az ellenség légi felderítését hivatott meggátolni. Valamely csapatnak, harceszköznek, tárgynak a környezet színével megegyező anyaggal való betakarásában vagy befestésében nyilvánul.

3. §. A parancsnokok magatartása.

76. A parancsnokok *személyes magatartásának* hatása a csapatra megmérhetetlen.

Fiatalos tettvágy párosulva a tapasztalatokon alapuló bölcs mérlegeléssel, testi és szellemi frissesség és mozgékonyosság a jó lovasvezér és vezető jellemző tulajdonságai. *Helyes érzék terep, távolság és időtartam iránt szülik a helyzetek gyors megítélését.* Ez pedig a nagy célt mutató és gyorsan haladó lovasság vezetésénél oly szükséges *gyors elhatározások* alapja.

A jó és hatásos parancsnoklásnak alapfeltétele a tekintély.

Tekintélyre úgy tehet szert a parancsnok, ha felépése nyugodt, biztos és öntudatos,

ha a követelményekben mindig egyforma,

ha a bánásmódban mindig pártatlanul következetes és

ha alárendeltjeinek a szívéhez is megértéssel és odaadó gondoskodással megtalálta az utat (H. Sz. I. 33., 34., 37., 40., 41., 42.).

Puhaság azonban ártalmas.

A tiszt legyen mindenkor a legénység ragyogó példaképe. A legénység különösen válságos pillanatokban vakon követi előljáróját, ha az elszántan és biztosan cselekszik (H. Sz. I. 43.). 77.

A parancsnok sohase avatkozzék kicsinyesen alárendeltjei hatáskörébe. A kicsinyeskedő beavatkozás az alárendeltet gondolat- és léleknélküli bábokká süllyeszti, megbénítja az alárendelt öntevékenységet és tettejét, tönkre teszi az alparancsnoknak és a csapatnak a saját tudásába és teljesítőképeségébe vetett hitét.

Ezekre a tulajdonságokra pedig a harc szétforgácsoló hatása miatt a legnagyobb mértékben szükségünk van. (H. Sz. I. 61.)

A parancsnok még akkor is tanusítson nyugalmat és higgadtságot, ha hibákat tapasztalt és félreértések fordultak volna elő. 78.

A harcvezetés olyan sokoldalú elfoglaltsággal jár, hogy a parancsnok (segédtsízt) csak akkor felelhet meg kötelességének, ha a melléje beosztott személyek között a munkát célszerűen elosztja. A vezetés nyugodtságának és biztonságának megkönnyítésére és fokozására tehát minden személynek adjunk határozott beosztást és utaljunk ki állandó munkakört. 79.

Az osztlálynál és attól felfelé minden parancsnokságnál külön közeget bizzunk meg az összeköttetésekről való gondoskodással (H. Sz. I. 92. és 118.), a

helyzet nyilvántartásával (H. Sz. I. 12. §.) és helyzet-jelentések szerkesztésével (H. Sz. I. 119—124-ig).

Ugyancsak el kell osztani már a századtól kezdve az általában való figyelést (H. Sz. I. 105.), a légi figyelést (H. Sz. I. 337., 338.) és az anyagutánpótlásról való gondoskodást (lőszer, élelem).

80. A parancsnok tartózkodási helye.

A Lovassági Gyakorlati Szabályzat a parancsnok tartózkodási helyét a *zártrendben* az egyes egységeknél rögzíti. Ideiglenesen azonban, ha egységének vezélése megköveteli, a szabályzat rögzítette helyet zártrendben is elhagyhatja.

A parancsnok tartózkodási helyét a *harcrendben* általában a H. Sz. I. 94., 97—100., 102—104. pontja, az egyes egységeknél pedig jelen szabályzat határozza meg.

A legelől lévő parancsnok tartózkodási helyének megválasztásánál a harcterület *jó áttekinthetése* a legfontosabb követelmény. Ahol személyesen nem lát eleget a parancsnok, ott még a legkisebb kötelekeknel is egészítse ki a személyes figyelést megfelelően be rendezett figyelőszolgálattal. (H. Sz. I. 100., 105—108.)

Osztályig bezárólag a parancsnok helyének megválasztásánál arra is ügyeljen, hogy szemmel tarthassa az előljáró és alárendelt parancsnokokat. *A nehéz fegyverek parancsnokai pedig törekedjenek arra, hogy áttekinthessék a hozzájuk utalt lovasegységek működési területét.* (H. Sz. I. 128.)

Ledobóhelyekre nézve a H. Sz. I. 151. pontja ad utasításokat.

81. A parancsnok helyettesítését a H. Sz. I. 10. pontja szabályozza, a parancsnoklási viszonyokat pe-

dig, ha kötelékeket kell megosztanunk, a H. Sz. I. 8. pontjának utolsó bekezdése.

Ha a parancsnok olyan messzire távozott volna osztagától, hogy azt már nem tudná vezetni, akkor helyettesének parancs nélkül is át kell vennie a parancsnokságot és gondoskodnia kell a parancsnokkal való összeköttetésről. (H. Sz. I. 72.)

Válságos helyzetben, vagy ha érzékeny veszteségek veszélye fenyeget, a parancsnok feltétlenül csapatjánál legyen. (H. Sz. I. 99.) **82.**

Harchan minden lovasegység parancsnoka fordítson különös gondot az összeköttetésekre. (H. Sz. I. 11. §.) **83.**

Minden vezetőnek fontos feladata, hogy a különböző *híradó eszközöket* előrelátással alkalmazza és sajátosságaiknak megfelelően használja. (H. Sz. I. 11. § F' alfejezete.) **84.**

Élesen meg kell különböztetnünk a vezetést az oktatástól. **85.**

Ha a parancsnok osztagát oktatni akarja, akkor a rangban legidősebb tiszt (altiszt) vezet és vezényel.

4. §. A parancsadás.

A parancsadás módjának különösen nagy a hatása az alárendeltekre. **86.**

A csapat úgy engedelmeskedik, ahogyan neki parancsolnak!

Nyugodt biztonság, határozott hang és ellentmondások elkerülése bizalmat kelt és helyes végrehajtást szül.

A parancsadásban való biztonság hiánya megbízhatatlanságot okoz az engedelmeskedésben.

Parancsdás előtt bármilyen sürgős is legyen az, mindenkor szakítsunk időt — ha csak másodperceket is — a *megfontolásra* (H. Sz. I. 74.).

87. A körülmények határozzák meg, hogy a parancsnok csapatját *«vezényszó»*-val és ezzel összekötött jellel, vagy csak *«jel»*-lel, vagy rövid szóbeli, esetleg írásbeli paranccsal vezesse-e. *A lovasságnál a parancsközvetítés legyen sürge, parancsközvetítők legyenek különösen tájékozottak a parancsfogadó helyről. Rövid távolságokra futtatásban kell a parancsokat vinni.*

88. A vezényszavakat a szabályzat határozza meg. Végrehajtásuk módját zártrendben, minden részletben, harcokban pedig nagyjában szabja meg.

A vezényszót a csapat azonnal végre hajtja.

89. Zártrendben elvileg vezényszavakat használunk. Minden vezényszót nyugodtan és élesen hangsúlyozunk, de nem ejtjük ki hangosabban, mint ahogy az okvetlenül szükséges.

Ha a vezényszónak az a célja, hogy a végrehajtás egyenletes és feszes legyen, — tehát zártrendben rendszeren — akkor két részből áll:

a figyelmeztetőből és a végrehajtást elrendelő szóból, vagy szótagból.

A figyelmeztetőt a szabályzat *dült betűvel*, a végrehajtást elrendelő szót vagy szótagot pedig *vastag dült* betűvel jelöli meg és a kettőt egymástól gondolatjellel választja el.

A figyelmeztetőt vontatva és halkán, a végrehajtást elrendelő szót vagy szótagot gyalog gyakorlatoknál röviden, élesen és nyomatékkal, lóháton való gyakorlatoknál kissé vontatottabban és nyomatékkal ejtjük ki. A kettő között rövid szünetet tartunk.

A szünet alatt figyelmeztetéseket vagy rendreutasításokat adni nem szabad.

Harcrendben a vezényszó rendesen nem tagozódik figyelmeztető és végrehajtási részre és a vezényszót mindig jellel kötjük össze, ha ezzel szándékunkat nem áruljuk el.

Irányokat, közelebbi helymegjelöléseket, célokat, látható tárgyakat stb. mindig azon a módon jelölünk meg, melyet a legénység legjobban megért. 90.

Az alsó vezetésnél azonkívül látható tárgyakat, irányokat, csapatokat és célokat még mutatunk is.

Ha a vezényszót csak az *egység valamely részének* kell végrehajtania, akkor a vezényszó előtt ezt a részt meg kell neveznünk, pl: 91.

«*N. raj (szakasz)!*», «*Élszázad!*», «*Első félszázad!*», «*N. osztály!*», stb.

Ha a mozdulatot, vagy alakzatváltozást az *egység részeinek mindegyikében* kell végrehajtani, akkor a vezényszó előtt a következő figyelmeztetést adjuk:

«*Minden szakaszban!*», «*Minden században!*», («*Félszázadban!*»), «*Minden osztályban!*»

Hibásan végrehajtott mozdulatok vagy fogások kiigazítására a: 92.

«*Visszakozz!*»

vezényszót használjuk, melyre a huszárnak (osztagnak) újra az előbbi állásba vagy fogásba kell vissz térnie.

A «*karjelek*»-et a H. Sz. II. 11. mellékletének 93.
II. A része határozza meg. Az ott rendszeresített jeleken kívül még a következő oldalon lévő jeleket alkalmazzuk:

Háromszög ;

Élc ;

Lépcső jobbra ;

Lépcső balra ;

Csatároszlop ;

Csatárcsoport ;

Csatárlánc ;

Ezek a jelek «megközelítő alakzat», vagy «támadó alakzat» jelek után a részletezést szolgálják; a szakaszon belül önállóan is adhatók.

A «trombita- és sípjelek» alkalmazását a H. Sz. II. 11. mellékletének III. A) és B) része szabályozza. 94.

«Felhívó jelek»-et csak önállóan fellépő csapat-estek használhatnak egyes elkülönített századok (osztályok) felhívására. A felhívott század (osztály) a felhívó jelet ismételni köteles.

A parancsokra (intézkedésekre) a H. Sz. I. 9. §-ában lefektetett elvek minden alsó vezető részére is kötelezőek. 95.

A Gyak. Szab. parancs- (intézkedési) példái csak általános támpontok.

A harcparancsok legyenek rövidek. Bennük erősen domborodjék ki a parancsadó akarata és a parancsvevő feladata. (H. Sz. I. 64.) 96.

A feladat rövid, de meghatározott megjelölése legyen elegendő arra, hogy a lovasság egységesen nevelt parancsnokainál a vezető akaratának megfelelő végrehajtást váltsa ki. A feladat végrehajtásához szükséges eszközöket adjuk meg az alparancsnokoknak, a végrehajtást azonban bizzuk rájuk.

Különösen fontos, hogy a parancsadásnál mindig számításba vegyük azt, hogy mennyi időbe kerül a parancs végrehajtása és mikor válik majd érezhetővé a végrehajtott parancs hatása. 97.

Válságos helyzetekben a személyes példaadás sokszor a legjobb parancs. 98.

99. A harc megkezdésénél sokszor «részletparancsok»-kal kell intézkednünk, amelyeket csak később foglalhatunk össze «egységes intézkedés»-be (H. Sz. I. 70.). A feladatot azonban már az első parancs kiadásánál kell megjelölnünk.

100. Az ellenséggel már érintkezésben lévő csapatok parancsnokait csapatjuktól visszahívni sohasem szabad (H. Sz. I. 72.).

101. Az ezredparancsnoknál alsóbb vezetők csak akkor parancsolnak írásban, ha személyesen, szóval parancsolniok nem lehet és a távbeszélőt a lehallgatás veszélye miatt nem használhatják (H. Sz. I. 74. 2. bekezdés).

Minden szóval és távbeszélő útján adott fontosabb parancsot a parancsvevő vagy a továbbító, még a legsürgősebb esetekben is, külön parancs nélkül ismételni köteles (H. Sz. I. 77.).

102. Bármennyire is igyekszik majd a parancsnok arra, hogy vezetése a harc alatt is érvényesüljön (H. Sz. I. 60.), a széles arcvonalon és térbelileg szétválasztott csoportokban (H. Sz. 846.) előnyomuló lovasság széttagolt harcában mégis sokszor elő fog fordulni, hogy alparancsnokaival nem érintkezhetik és parancsai azokat idejében el nem érhetik.

Csak a már békében önálló gondolkozásra és a felelősségnek örömmel való vállalására nevelt alárendelt fog ilyenkor ahhoz érteni, hogy a parancsnok akarata szerint helyes ítélőképességgel és a fegyverek együttműködése iránt való értelmességgel öntevékenyen cselekedjenek. Csak az ilyen

alárendelt fog minden sikert kínáló alkalmat merészen és elszántan kihasználni.

Ez az öntevékenység háborúban nagy eredményeknek lehet kútforrása, ha nem fajul el önkényé, amely nincs tekintettel az összességre és a jobban tudni akarást helyezi az engedelmesség elé.

A KIKÉPZÉS.

II. FEJEZET.

A KIKÉPZÉS.

5. §. Általános irányelvek.

A huszárnak békében teljesített szolgálata háborús szolgálatának iskolája. Békében a huszárnak mindazt meg kell tanulnia, amit a háborúban tudnia kell, hogy helyét megállhassa. 103.

Ezt a tudást «kiképzés»-sel adjuk meg a huszárnak.

A huszárnak lovas- és gyalogharcra való egyforma jó kiképzése természetszerűleg sok munkával és fáradtsággal jár. Ez azonban ne csüggyessen se oktatót, se kiképzendőt, legyenek büszkék arra, hogy magyar husárok.

Az ujonckiképzési időnek helyes megszabása és az egyes kiképzési ágakban a lovas kiképzést kevésbé előmozdító gyakorlatoknak háttérbe szorítása az eszközök a jó kiképzési eredmény elérésére.

A jó kiképzés megsokszorozza az erőt, kiegyenlíti az ellenség túlerejét és nagy véráldozatoktól kiméli meg. 104.

A legtekélyesebb felszerelés és fegyverzet sem pótolhatja a hiányos kiképzést. Végeredményben ugyanis nem a gép, hanem mindig az ember dönti el a harcot.

105. Háborúban harc a döntő cselekvés. A kiképzés végső célja tehát *csakis a harcra való testi, lelki és szellemi alkalmasság megszerzése* lehet.

Ezért minden *kiképzési ágnak* csak akkor van *létfogosultsága*, ha a harc kiképzést szolgálja;

fontossága és a reáfordítandó idő pedig a harc kiképzéshez való viszonya szerint alakul.

106. Amit a katonai hagyomány keretében a huszárnak csak békében és ünnepélyes alkalmakkor szokásos díszelgéseknél kell tudnia, azt a szabályzat a «**Függelék**»-ben külön tárgyalja. *Az abban foglalt szabályokat csak az első kiképzés alkalmával oktassuk, később pedig csak közvetlenül az ünnepélyes alkalmak előtt szabad gyakorolnunk.*

6. §. A kiképzés módszere.

107. A harcban mind az *erkölcsi és szellemi erők*, mind a *test munkabírása és ügyessége* kemény próbára kerülnek.

A harcra való alkalmasságnak ezeket az elemeit kell tehát elsősorban **módszeresen** fejlesztenünk.

A módszeres fejlesztés eszközei:

a nevelés,

az oktatás és gyakorlatozás és

a sulykolás.

Nevelés-sel az erkölcsi és testi erőket, **oktatás**-sal és **gyakorlatozás**-sal pedig elsősorban az értelmet és a harceszközök kezelésében való készséget lehet és kell fejlesztenünk és fokoznunk. **Sulykolás**-sal kell a huszárba áttöltenünk mindazt, amit a legnagyobb magáramaradotságában és a legsúlyosabb

veszély közepette is pontosan, szinte ösztönszerűen kell végrehajtania.*)

A kiképzési módszer leglényegesebb követelményei a következők: 108.

- a céltudatosság,*
- a tervszerűség,*
- a folytonosság és*
- a változatosság és elevenesség.*

A céltudatosság megköveteli, hogy minden kiképzési ágban, a kiképzési ágnak a harc kiképzéshez való viszonya szerint megállapítsuk és teljes módszerességgel el is érjük *a tudásnak azt a fokát, melyet minden huszártól meg kell követelnünk.* 109.

Az egyes kiképzési ágaknál a tudásnak ezt a feltétlenül szükséges fokát részben a Gyakorlati Szabályzat, részben pedig a Szakutasítások állapítják meg.

Megköveteli ezenkívül még a céltudatosság:

— hogy a huszárt minden kiképzési ágban *minél előbb kivezessük a terepre*, ahol komoly esetben hivatását majdan teljesítenie kell (ebben a tekintetben sem az időjárás, sem az évszakok ne korlátozzanak bennünket); —

— hogy a *gyakorlatvezető* minden gyakorlatra maga is *előkészüljön és alparancsnokait is* kellő módon *előkészítse*. Alaposan meg kell választani a módot és a terepet, melyben a gyakorlat célját a

*) A szabályzat azokat a gyakorlatokat, melyeket súlykolva kell tanítanunk, külön jelöli meg. És pedig: azokat a gyakorlatokat, melyeket mindig egyformán, ütemszerűen, egyszerre és a legnagyobb pontossággal kell végrehajtani, körrel (pl. 43.), azokat pedig, melyeket csak az első oktatásnál kell addig ütemszerűen gyakorolni, míg a szabotosságot elértük, aláhúzással (pl. 54.) jelöli meg. Az ütemeket gondolatjellel (—) választja el egymástól.

legjobban kidomboríthatja, lásd «Utasítás a csapatgyakorlatok számára»; —

— hogy a végrehajtóknak minden gyakorlat célját megmagyarázzuk és különösen kiemeljük a hadicéllal való összefüggést; —

— hogy a gyakorlat végén alaposan megbeszéljük a gyakorlat tanulságait, az előrehaladás fokát és a netán még tapasztalt hiányokat; —

— hogy az elméleti oktatásnál ne törekedjünk a szabályzatok és utasítások gépies gondolatsorvasztó tudására, hanem azok szellemének helyes megértésére és helyes alkalmazásukra.

A céltudatos munkát nagyban megkönnyíti, ha a kiképzésnél ügyes és megbízható oktatókat alkalmazunk. Ezeknek nevelése tehát minden parancsnoknak és elsősorban a századparancsnoknak érdeke. Az oktatók nevelésének végcélja az legyen, hogy a parancsnok az egységen belül előforduló minden kiképzési ágnál valamennyi tisztjét és altisztjét, sőt minden tisztjét is alkalmazhassa.

A céltudatosság azonban megkívánja azt is, hogy a kiképzés alatt huszárainknak testi és szellemi képességéhez alkalmazkodjunk. Hogy ezt megtehessek, huszárainknak nemcsak testi alkalmasságát, hanem képzettségét, felfogóképességét, értelmességét és lelki világát is meg kell ismernünk. Az állandó megfigyelés, számonkérés, közvetlen és folytonos érdeklődés adja meg az elemeket, melyeknek egybevetése és értékelése vezet a huszár teljes megismeréséhez.

Nemcsak minden kiképzési ághoz, hanem minden gyakorlathoz is meg kell először teremtenünk a testi rátermettséget és a megfelelő szellemi

érettséggel, hogy munkánk eredményes lehessen.

A céltudatosságon kívül a *tervszerűség* biztosítja ezt az eredményt.

A *tervszerűség* alapvető elemei:

110.

a testi, lelki és szellemi *követelményeknek* a legnagyobb rendszerességgel való *fokozása*;

az elemi és könnyű dolgokról az összetett és nehezebb dolgokra való *fokozatos előrehaladás*;

az egyes kiképzési ágakra kiszabott *időnek alapos felhasználása*;

az egyes *kiképzési ágak anyagának* egymást előkészítő és kiegészítő *helyes beosztása*;

a harcra való alkalmasság *előhaladásának* mind az egyes huszároknál, mind az egységeknél való *folytonos megfigyelése és helyes értékelése*;

a *kiképzésnek egyes parancsnokokra felelősség mellett való reábitzása és*

a *kiképzők önállósága.*

A lovaságnál a századparancsnok és attól felfelé, a szabályzatok és utasítások adta kereteken belül, minden parancsnok egységének kiképzésében teljesen önálló még az eszközök megválasztásában is. De ő viseli egységének teljes kiképzéséért a felelősséget is.

Előljárók csak akkor avatkozhatnak be a kiképzés munkájába, ha az érvényes szabályzatoktól és utasításoktól való eltérést észlelnek. Szemléiknek idejét, anyagát és módját az «Utasítás a csapatgyakorlatok számára» szabályozza.

A századon belül is adjunk az alparancsnokoknak a reájuk bízott feladat keretében önállóságot és

felelősséget. Munkakedvüket csakis így fokozhatjuk és használhatjuk ki az eredmény javára.

Az önállóság megadja a parancsnoknak a módot arra, hogy a szabályzatok és utasítások keretén belül saját tapasztalatain csapatjának és a helyőrségnek sajátosságain gondosan felépülő, az «Utasítás a csapatgyakorlatok számára» című szolgálati könyvben egységének kiképzésére megszabott egész időszakot felölelő, átgondolt általános «kiképzési tervzet»-et állíthasson össze. Ezt az általános tervzetet azonban még egy, minden hétre külön előre elkészített «részlettervezet»-nek kell kiegészítenie. Ebben a kiképzésért felelős parancsnok az előrehaladás vagy előre nem-sejtett akadályokból (időjárás, stb.) keletkezett visszamaradás mértéke szerint állapítja meg a munkatervet.

A lovasság mindenkori harc készsége azonban megköveteli, hogy minden egység kiképzési időszakában a következő nagyobb egység kiképzésére is szenteljünk némi időt (lásd: «Utasítás a csapatgyakorlatok számára»). Hogy a kisebb egység parancsnoka kiképzési tervzetét mégis zavartalanul betartassa, azért csapatparancsnoktól lefelé az előljáró parancsnokoknak minden hét végén előre meg kell határozniok, hogy a jövő héten mennyi időt akarnak és mikor kiképzési tervzetük szerint egységük kiképzésére felhasználni.

A harcra való alkalmasság fejlődésének folytonos megfigyelése ad csak módot annak megítélésére, hogy a következő időben a parancsnoknak hol és milyen hiányokat vagy fogyatékosságokat kell pótolnia, vagy mire kell több súlyt fektetni.

A szabályzat, határozványainak sorrendje. nem

kötelező a kiképzés sorrendjére. Ezeket tanítsuk olyan sorrendben, amint azt a huszár testi rátermettsége és szellemi érettsége, a haladás és a szolgálat szükségessége, az egyes kiképzési ágaknak helyes egymásba kapcsolódása megkívánja.

A folytonosság megkívánja, hogy egyik kiképzési ág se szüneteljen a kiképzés alatt. Ezért ha a kiképzési ág anyaga kevés, osszuk el azt előrelátóan az egész időre és ismételtessük megfelelően. 111.

Helytelen és a kiképzés eredményét károsítja, ha a kiképzési időszakon belül a parancsnokokat és az oktatókat változtatjuk.

A folytonosságot azzal is szolgáljuk, ha teljes létszámú egységekkel való gyakorlatozás céljából több kötelékből összeállított egységeknél az egyes részeket a megszokott keretben és e keretből kijelölt parancsnokok vezetése alatt együtt hagyjuk.

A kiképzés szigorú tervszerűsége azonban sohase fajuljon el tompító egyhangúsággá. 112.

Ezért éljünk a kiképzésnél a legnagyobb változottsággal és eleveenség-gel, vagyis

vegyítsük naponként a helyi viszonyok megengedte mértékben az egyes kiképzési ágakat, mindegyikre szűken szabjuk meg, de alaposan használjuk ki az időt és

vegyítsük egymással a kiképzési módszereket, a nevelést, oktatást, gyakorlatozást és sulykolást is.

Különösen a sulykolást ne üzzük órákon át. Ez könnyen az erők túlhajtását és ennek következtében a figyelem és fegyelem lankadását vonja maga után.

Amit gyakorlatilag már oktattunk, azt elméleti

oktatással támasszuk alá és szilárdítsuk meg és fordítva is cselekedjünk.

Az elméleti oktatás legyen mindig rövid. Az előadás módját szabjuk a huszár értelmességéhez. Különösen arra törekedjünk, hogy a huszár képzelőtehetségét ébresszük fel és látóérzékén át fogjuk meg. A huszár leggyorsabban azt érti meg és leginkább azt jegyzi meg, amit az oktató akár maga, akár pedig kiképzett osztagokkal bemutat, vagy aminek az oktató helyes támogatása mellett maga jött nyitjára. Ezért használjuk mindig a szemléltető oktatás módszerét.

Az oktató mindig szabadon, könyv nélkül adjon elő.

A kiképzés eleveenségét elősegítjük, ha *hosszabb ideig szolgáló huszárokat* a többi fegyvernem szolgálatában is kiképeztetjük és ha *fegyveres versenyfeladatokat**) iktatunk a kiképzés általános menetébe.

A többi fegyvernem szolgálatában való kiképzés célját és fokát az «Utasítás a csapatiskolák számára» szabja meg. Elsősorban az összetartozandóság érzését és az egymásra utalt fegyvernemek harceljárásának és összeműködésének megértését kell kifejlesztenie.

A fegyveres versenyfeladatok serkentik a buzgóságot, emelik a munkakedvet és így hatásosan elősegítik a jó kiképzést.

Versenyfeladatul csak olyan feladat alkalmas, melynél a versenyzőket *teljesen egyforma feltételek* elé állíthatjuk és melynél az eredmény vagy számokban (pl. idő, találatok száma, távolság) jut kifejezésre, vagy pedig érvényes szabályzatok és utasi-

*) Nem értjük alattuk a testnevelés csapatversenyeit.

tások alapján (pl. nyergelés, málházás) *kétségtelenül meg lehet bírálni*. Olyan feladatot, melynél egyéni felfogás és nézet befolyásolhatná az elbírálást, versenyfeladatként adnunk nem szabad (pl. harcászati feladat).

Versenyfeladatok végrehajtásánál külön ügyeljünk a *fegyverek és harceszközök kímélésére*. Megrongálásukat hibapontként számítsuk.

Versenyfeladatot csak a századparancsnok adjon esetről-esetre egyeseknek vagy egész egységeknek. **Előljáróknak sohasem szabad a versenyfeladatot szemle tárgyává tenniök.**

A szabályzat ennek a füzetnek b) mellékletében versenyfeladatpéldákat sorol fel.

7. §. A kiképzés beosztása.

Korszerű lovasság lóhúton és gyalog egyformán jól harcol. 113.

Harcainak kelléke a térbelileg rendszerint szétválasztott csoportok helyes összeműködése és a pillanatnyi helyzetnek megfelelő harc mód megválasztása.

A harc módon belül fontos a tűznek és a mozgásnak szoros együttműködése.

Hogy ennek megfelelhessünk:

— először az egyes huszárt kell a lovassági kiképzés egész anyagában *önálló gondolkodású, fegyelmetűzött csatárrá* kiképeznünk, aki magára hagyatva is helyesen cselekszik és tudja azt is, hogy valamennyinek *egy közös célra irányuló, öntevékeny összeműködésében rejlik az erő*;

— azután az egyes huszárt szilárd egységekbe kell a zártrend gyakorlataival összeforrasztanunk, hogy

— végre az egyénileg teljesen kiképzett huszárokat és az összetartozás érzésétől áthatott egységeinket a harc alakí részzeire (harcrend) és lényegére (harcoljárás) képezhessük ki.

A gyakorlati életben ez az éles megkülönböztetés természetesen nem érvényesül ilyen ridegen. Mát az egyes huszár kiképzésénél is szerepet kell juttatnunk a legkisebb egységeknek, a zártrenddel pedig együtt kell haladnia a harckiképzésnek. Viszont az egységek kiképzése alatt is vissza kell térnünk mindannyiszor az egyes huszár kiképzéséhez, valabánszor e téren hiányokat észlelünk.

114. Az egyes huszár kiképzésénél kétféle, egymást kiegészítő célt tűzünk ki.

Először arra kell törekednünk, hogy az embert *határidőn* belül hadrafogható huszárrá képezzük ki (ujonckiképzés); hogy azután

kiképzésének az *egész szolgálai idő* alatt végrehajtott mélyítésével és csiszolásával tökéletes csatárrá nevelhessük.

Az ujonckiképzés célját és módját ennek a füzetnek a) melléklete tárgyalja bővebben.

Az egyes huszárnak alakí és csatárrá való kiképzését a 2. füzet 9.—17. §§-ai szabályozzák.

Az egyes huszár alapos és gondos kiképzése az egész lovasság működésének talpköve és minőségének fokmérője. Az egyes huszár kiképzésénél elkövetett hanyagság és mulasztás tehát bűn, mely súlyosan megbosszulja magát.

Az egyes huszár alaki és csatárrá való első kiképzése után a kiképzést *fokozatosan növekedő egységekben* kell tovább folytatnunk. 115.

A rajnak és szakasznak harcra való tökéletes alkalmassága a minden nagyobb egységben való kiképzésnek alapja. 116.

Ezért kell a legtöbb időt és gondot is a két legkisebb egységnek jó kiképzésére fordítanunk. Ezek kiképzésének és szolgálatára még a nagyobb egységek időszakában is szenteljünk időt, mely bőven megtéríti a reá szánt munkát.

A rajban való kiképzés az egyes huszár kiképzésének betetőzője. Az egyénileg harcra kiképzett huszárnak a rajban kell megtanulnia, hogy a harcmódnak és beosztásának megfelelő fegyverrel ne csak magának, hanem a többi huszárnak is támogatója legyen és velük tervszerű összhangban működni tudjon. 117.

A raj kiképzését a 2. füzet 18.—25. §§-ai szabályozzák.

A szakaszban való kiképzés alatt kell a lovaságnak a *lovas- és gyalogharc különféle módzatainak alapelveit*, különösen a tűznek és a mozgásnak összhangját, a tűzoltalom nyújtását és kihasználását tökéletesen megtanulnia. 118.

A szakasz gyakorlatozásánál tehát sokszor kell szerepeltetnünk a lovaság nehéz fegyvereit is.

A szakasz kiképzését a 2. füzet 26.—32. §§-ai szabályozzák.

A szakasz tökéletes kiképzése után tulajdonképen már csak a vezetők kiképzéséről kell a nagyobb egységek gyakorlatai közben gondoskodnunk. 119.

A század kiképzésénél már a többi fegyvernem, különösen pedig a tűzértség támogatását is szerepeltessük.

A fegyvernemeknek a kiképzésnél való együttműködését a század-, osztály- és ezredparancsnokok a többi fegyvernem parancsnokaival egyetértésben rendezzék. Magasabb parancsnokoknak kötelessége, hogy ezt a törekvést a legnagyobb mértékben támogassák.

Ahol az állomáshelyen tüzérség nincs, oda esetenként tüzértiszteket kell vezényelnünk, hogy a fel lételezett tüzértevékenység részleteit megbeszélhessék.

A nagyobb lovassági egységek kiképzését a 3. és 4. füzet ... §-ai szabályozzák.

120. Az egységek kiképzésére rendelkezésre álló időt az «Útásítás a csapatgyakorlatok számára» határozza meg.

121. Valamennyi egységnek kiképzése a zártrendben és a harcban való kiképzésre oszlik fel.

8. §. A kiképzés ágai.

122. A harcra való alkalmasság a testi, az erkölcsi és szellemi erők és készségek igen magas fokát és különféleségét kívánja meg.

Az erőket és készségeket és azoknak megkívánt fokát

az erkölcsi neveléssel és a harc kiképzéssel adjuk meg.

123. Az erkölcsi erők nevelése.

Az erkölcsi erők kiegészítik és fokozzák a szellemi és testi harcra való alkalmasságot. Válságos helyzetekben a többi kiképzésben különben egyenértékű csapatok közül az fogja jobban megállni helyét és a maga javára

eldönteni a harcot, melynek magasabb az erkölcse.

Az erkölcsi erők közé sorozzuk:

- a hazaszeretetet,*
- a fegyelmezettséget,*
- a vitézséget és szivósságot,*
- a becsületérzést,*
- a közszellemet és bajtársiasságot,*
- a lovasszellemet és*
- az előljárókba helyezett bizalmat.*

A hazaszeretet-et, melyet a család és iskola oltott a huszár lelkébe, a katonai szolgálat alatt a legmagasabb fokra kell fejlesztenünk. Ez az erény fogja a huszárnak felelősségteljes hivatásának önfeláldozásig menő betöltésére a leghatalmasabb erőt adni.

Minden huszárnak tudnia kell, hogy a kiváló és nemzeti öntudatában erős hadsereggel áll és bukik a haza.

A fegyelmezettség a feltétlen engedelmességnek, a rendnek, a minden szolgálatban való pontosságnak az előljárók részéről történő mintaszerű példaadásából és következetes követeléséből sarjadzik.

Már az első szolgálati naptól úgy kell a fegyelmet következetesen kezelnünk, hogy az észrevétlenül váljék a huszárnak második természetévé. *Csak az így fogant fegyelem fogja válságos helyzetekben is a próbát megállani.*

A vitézség nemzeti jellemvonása a magyarnak és őseitől örökölt hagyományos kötelezettsége minden magyar nemzedéknek. Növelésére a magyar haditörténelem, nevezetesen a világháború magyar ezredei sok hőstettének felelevenítésével meg van a módunk. Különösen a közvetlen hozzátartozók vagy földiek

hősiességének emlékezete fogja huszárajainkban a magyar huszár voltokra való büszkeséget és a vitézséget nagyra növelni.

A szívósság fejlesztésére minden alkalmat ragadjunk meg és példákkal bizonyítsuk annak győzedelmességét. Erre nemcsak elméleti az oktatás alatt mutassunk rá, mert a mindennapi élet apróságai közben is találunk bizonyító erejű eseteket.

Háborúban a nehéz, sőt látszólag kétségbeejtő helyzetek majdnem mindennaposak. Minden embernek tudnia kell, hogy azokat le kell és szívós akarrattal le is lehet küzdeni.

A becsületérzés, közszellem és bajtársaság hatalmas erejét olyan példákban tárjuk a huszár elé, melyek annak érzésvilágához és értelméhez a legkönnyebben hozzáférnek.

Lovasszellem nélkül jó huszár elképzelhetetlen.

Lovasszelemtől áthatott az az ember, aki jóságos természet mellett bátorszívű, aki önmagában, lovában és karabélyában bíz, aki lovát önmagánál is jobban szereti és ápolja. Aki bármely helyzetben merész elhatározásra jut és ezt nyomban tettel is követi. Az ily huszár nem ismer nehézséget, eleme a támadás és még ahátrálásban is csak eszközt lát arra, hogy kedvezőbb viszonyok között újból támadhasson.

Jól lovagló huszárok, jól idomított és edzett lovak, friss lovasszellem a jó lovasság ismertető jelei.

Az előljárókba helyezett bizalom meggyökereztetése az előljárók erkölcsi és szellemi fölényén és az így szerzett tekintélyen kívül, különösen a kiképzésnek könnyen észrevehető céltudatosságán és az

alárendeltek sorsával való közvetlen törődésen és a róluk való gondoskodáson alapul. A legénységgel közvetlenül érintkező előljáróknál hozzájárul még a testi ügyesség, különösen a merész lovaglás főlénye is. *A népszerűség hajhászása azonban káros.*

A harc kiképzést, minden kiképzésnek a végcélját, részben előkészítik, részben kiegészítik: a lovaglás, a zártrendben való gyakorlatozás, a testnevelés, a menetteljesítményekben való edzés, a lövésben, a műszaki és híradó-szolgálatban, a gázvédelemben és a haretéri szolgálatban való kiképzés és a híradóeszközök ismerete.

124.

A lovaglás a lovaskatona használhatóságának nélkülözhetetlen alapja. Csakis jól lovagló huszárokkal hajthatjuk végre mindama nagyfokú követelményeket és feladatokat, melyeket a korszerű hadviselés a lovasság iránt támaszt. Csakis jól lovagló huszárokkal lehet a ló nyag egészségét még nagy teljesítmények után is fentartani.

125.

Azért kell minden kiképzésre hivatott közegnek egész igyekezetét arrafordítani, hogy a magyar nemzet hagyományos lovaglási készségét és a ló iránti szeretetét minél magasabb fokra emelje.

Az előljárók hassanak minden eszközzel oda, hogy ezt a törekvést hathatósan alátámasszák. A huszár nemcsak a szorosán vett katonai lovaglásban képeztessek ki, hanem módot kell neki nyújtani arra is, hogy sportszerű lovaglással öregbítse tudását. Vadászlovaglásokon, ugrató versenyeken, lovas mérkőzéseken való részvétel lesz a legjobb mód arra, hogy megteremtjük az ügyes jelentőlovasoknak azt a gárdáját, mely a korszerű fejlettebb eszközök mellett sem nélkülözhető.

Legnagyobbrészt a szabadban, a terepen lovagoltassunk. Még a lovardai oktatás zömét is ott végeztessük. A huszár és a ló ott edződik minden időjárás-hoz és talajhoz. Ezzel szokik leginkább hivatása és működése teréhez. Síma talajt, fedett lovardát csak addig keressünk fel, míg a huszár ülése megszilárdult és ha az multhatatlanul szükséges.

Emellett szoktassuk huszárainkat a szabadban oly tevékenységhez is, melyek a háborúban napirenden vannak. Ilyenek pl. az etetés és vasalás.

Igyekezzünk minél több jó lovast nevelni, hogy a *pótllovak idomításához* és elromlott lovak újradomításához elegendő segéderővel rendelkezünk.

Mindazonáltal a lovaglás ne fajuljon el önoéllá. A legjobban lovagló ember hasznavehetetlen, ha nincs katonailag jól kiképezve. Minden lörokvésünk oda irányuljon, hogy a jól lovagló embert a lovasszellemtől áthatott jó lovaskatonává neveljük.

A lovasszellemnek:

mind szakmabeli részét, mely a helyes bánásmóddal, ápolással, nyergeléssel, a kedvező lovaglási talaj kiválasztásával, stb. a *ló használhatóságát fentartja;*

mind pedig katonai részét, mely *friss támadószellemben és merész vállalkozási kedvben nyilvánul*, folytonos neveléssel kell fejleszteni és fentartani. Az istállóban, a meneteken, a gyakorlótéren és a terepen használjunk ki minden alkalmat arra, hogy azt a tökéletességig fokozzuk.

A huszár lovaglásban való kiképzését, a pótllovak idomítását és a lovakkal való bánásmódot az *«Utastás a lovaglás, hajtás és málhásállatvezetés oktatására»* tárgyalja.

A zártrendben való gyakorlatozás szigorú iskolája a test és szellem fegyelmezésének legbiztosabb segédeszköze. *Belőle fakad a harcászati fegyelem is.* 126.

A zártrendben való gyakorlatozás túlhajtása azonban testi fáradságot és szellemi fásultságot szül és a hadicéllal is ellenkezik.

A zártrend iskolája a szabatos végrehajtás elérésével szűnjön meg. A legnagyobb szabatoságot akkor érte el a csapat, ha mozdulatokat és fogásokat jelre, sötétségben és ködben is kifogástalanul végre tudja hajtani.

A szabatos végrehajtás elérése után a zártrendet századig bezárólag csak a kivonulásokra való gyülekezésnél, a gyakorlótérre való beérkezés után és az onnan való visszaindulás előtt szabad rövid ideig gyakorolnunk.

Osztályban és ezredben a zártrend gyakorlására egyáltalában csak ezeket az alkalmakat szabad felhasználnunk.

A fegyelem és fegyelem meglazulásánál mindig használjuk fel a zártrend gyakorlatait, hogy a fegyelmet és fegyelmet újra helyreállítsuk.

Ugyanebből az okból hajtassunk végre a századig bezárólag egy-két gyakorlatot zártrendben minden harc-, harctéri és testnevelési gyakorlat után. Még nagyobb fáradsalmak után is a bevonuláskor rendeljük el legalább a díszmenetet vagy a feszes elvonulást.

A testnevelés a harc kiképzésnek előkészítő része. Csak a rendszeres testnevelés adja meg a hadi fáradsalmak elviseléséhez szükséges erőt, ügyességet, ruganyosságot és testi szívósságot. De fejleszti a hátor- 127.

ságot, elszántságot, az akaratot és vállalkozó kedvet is és edzi a fegyelmet és bajtársiasságot.

A testnevelésnél oda kell törekednünk, hogy minden huszárnál a testi teljesítőképességnek azt a legnagyobb fokát érjük el, melyet természetadta testi tulajdonságai megengednek. Tehát nem egyesek kiváló teljesítményeinek kiváltása, hanem az összesség teljesítőképességének fokozása a cél.

A testnevelési gyakorlatoknak egyöntetűséget célzó ütemszerű sulykolására, vezényszavaknak könnyv nélkül való betanulására és elméletére nem szabad időt pazarolni.

A testnevelés gyakorlatait a «Katonai sporttatás» című szolgálati könyv tartalmazza; mely a katonai terepsportot és a közelharcot is tárgyalja.

A lovasság főleg a *lovassporttal* foglalkozzék, de kösse ezt össze a szál- és lőfegyverek használatával és nagyobb lovaglási teljesítmények után rögtön kezdődő gyalog terepsporttal is.

A testnevelésnek katonai szempontból a *közelharckiképzés* a koronája. Célja az, hogy az egyes huszárnak a verekedésre való természetes rátermettségét a lóháton való kézitusában, gyalogharcban a kézigránátdobás távolságától a test-test elleni tusában és lóháton támadó lovasok és támadó páncéljárművek ellen is ellenállhatatlan, több ellenféllel szemben is érvényesülő fölényre fokozzuk. A szükséges ügyességet, felfangot, önbizalmat és vállalkozó kedvet csak sok, egyenkint és kiscsoportokban végrehajtott gyakorlat adja meg.

Már a lovardai oktatásnál gondoljunk arra, hogy

a szembe lovagoltatás («Egyenként lovagolni!»), a különféle körök és rövid fordulatok nemcsak a ló idomítását és a lovas vezetésben való kiképzését célozzák, hanem egyszersmind előkészítő gyakorlatai a lóháton való kézítésének is.

A foglalkozási időn belül arányosan és célszerűen elosztva szánjunk az általános testnevelésre és a közelharc gyakorlására is hetenként lehetőleg 3-3 órát.

Sohasem szabad azonban egész délelőttöket vagy délutánokat csak a testnevelésre fordítanunk.

Sportjátékokra — különösen jó teljesítmények jutalmazására — a lovak pihenési napját (csütörtök) használjuk fel. Megerősítő gyakorlatok napján a testnevelési óra maradjon el.

Az ujonckiképzés alatt a testnevelés különböző ágaira fordítandó időt a szabályzat az a) mellékletben állapítja meg.

Versenyekre a kuszárokot vagy a testnevelési óra alatt, vagy foglalkozási időn kívül szabad csak előkészítenünk.

A menetteljesítményekre való edzés biztosítja a csapat mozgóképességét, mely a harcra való alkalmasság fontos tényezője (lásd a «Lovasság harcelvei» fejezetet).

Ezért a helyőrségektől egyre távolabb és távolabb fekvő terepen gyakoroljunk és havonként a követelményekben egyre fokozódó menetgyakorlatokat hajtunk végre.

Menetgyakorlatok alatt sulykoljuk következetesen a menetfegyelmet és hajtassunk végre harctéri szolgálatot vagy repülőkkal szemben való magatartást,

szétbontakozást, tagozódást, készenléthehelyezést és felfejlődést.

A menetgyakorlatok végrehajtására a részletutasításokat és a csapatszállításhoz szükséges gyakorlatokat az «Útasítás a csapatgyakorlatok számára» szabja meg.

129. A lökiképzés a harc kiképzésnek legfontosabb kiegészítő része. A legjobb löfegyver is csak akkor ér valamit, ha a csapat célzottan és jól tud vele löni.

A lökiképzés egy-egy ágának minden gyakorlati napon kell időt szentelnünk. A kiképzés részleteit és a reá szánt időt a «Lőutasítás a kézi löfegyverek és a géppuska számára» állapítja meg.

A lövészetnek adjunk sportszerű jelleget, a lőtéren más gyakorlatot végrehajtani tilos.

130. A műszaki szolgálatban való kiképzés-t a «Műszaki oktatás a nem műszaki csapatok számára» című szolgálati könyv szerint sajtáltsa el a lovasság a legszükségesebb mérvben.

A legfontosabb marad azonban a gyalogsági ásó helyes alkalmazásának elsajátítása. Ezt az első kiképzéstől kezdve kell következetesen gyakorolnunk, hogy a huszár akár támadásban, akár védelemben sőt még éjjel is a legnagyobb csendben és ügyességgel tudjon terepmegerősítési munkákat elvégezni.

A terepmegerősítést alkalmazzuk minden harcgyakorlat alatt is. Ahol végrehajtani nem lehet, ott legalább jeleztessük ezt a munkát és a megbeszélésen térjünk ki rá.

A hosszabb ideig szolgáló huszárokat az egyszerűbb műszaki munkákban részlegvezetőkké kell kiképeznünk.

A gázvédelemben való kiképzés abban áll, **131.**
hogy a huszárnak minden ténykedést, még a zárt-
rendben is (kivéve a futást) feltett gázálarccal éppen
úgy kell végrehajtania, mint anélkül.

Ezért a feltett gázálarccal való gyakorlatozást
már az első kiképzés alatt is meg kell kezdenünk.

«A harctéri szolgálat»-ban, különösen pedig a **132.**
felderítő és jelentő szolgálatban mint a lovasság fő-
ténykedéseiben a gyakorlati kiképzést az egész ki-
képzési évre elosztva kell folytatni. A szolgálat el-
járási (technikai) része menjen át a huszár vérébe.

*Nagyobb járőrlovaglásokat tisztek vezetésevel az
egész éven át hajtassunk végre, ha lehet szomszéd
helyőrségek bevonásával.*

A gyakorlótérre és az onnan vissza való mene-
tet kössük össze a harctéri szolgálat egyes részeiből
merített gyakorlatokkal. Hetenként egyszer szánjunk
rá egy fél napot. Oly héten, amelyen menetgyakor-
latot tartottunk, a harctéri szolgálat külön gyakorlási
napja elmarad.

A harctéri szolgálat gyakorlására a feladatokat
sokszor válasszuk a «kis háború», különösen az ellen-
ség mögött fekvő területen végrehajtott vállalkozások
köréből.

A «híradó szolgálat»-ból minden huszár ismerje **133.**
a legfontosabb műszaki híradó eszközöket, a kifek-
tetelt hevenyészett (tábori) távbeszélő vezetékek kiné-
lését és elszakadt vezetékek szakszerű összekötését,
postagalambok kezelését a felbocsájtó helyeken és a
jelentő-kutyákkal szemben való tartózkodó magatar-
tást. A morze-jeleket pedig minden altisztnek ismer-
nie kell. («Utasítás a csapattávbeszélők számára»
szerint.)

134. A harc kiképzés minden kiképzésnek végcélja, két részre oszlik és pedig:

a *harcrendben való gyakorlatozás*-ra (alaki kiképzés) és

a *harcgyakorlatok*-ra (a harceljárás elsajátítása).

A harcrendben való gyakorlatozás alatt az egységeknek a harc alaki részét kell oly mértékben elsajátítaniok, hogy még a legnehezebb terepen, sötétségben és ködben is, rövid parancsra, figyelmeztetőre vagy puszta jelre a legnagyobb csendben tudjanak a zártrend minden alakzatából bármely harcalakzatot és minden harcalakzathól más harcalakzatot alakítani, vagy lóról szállva az előnyomulást gyalog folytatni, a vezetékllovakat elhelyezni, elvezettetni, majd ismét utánavonni és lóra szállva más feladatra készen lenni.

A gyors megértés és a surlódás nélkül való végrehajtás az, amire a kiképzésnél törekednünk kell.

Míg a zártrendben való gyakorlatozásnál a merev, gépies egyöntetűség a fegyelem fokmérője, addig a harcrendben való gyakorlatozásnál a **gyorsaság és a feltétlen figyelmesség** tükrözi vissza a fegyelmet, a **fürgesség** pedig a lovas fegyvernem jellegzetességét.

A harcrendben való gyakorlatozás nem öncél, hanem csak **technikai előkészület a harcgyakorlatokhoz**. Ha a harcrendnek szabályait az egység elsajátította és helyesen alkalmazza, akkor a harcrendben való iskolázás befejeződött. Mindannyiszor azonban vissza kell reája térnünk, valahányszor a harcgyakorlatozás alatt alaki hiányosságokat észleltünk.

A harcrend gyakorlatait először a gyakorlótéren

vagy nyílt és sík terepen gyakoroljuk és csak később keressünk fel váltakozó és nehezebb terepet.

A harcrendben való gyakorlatozást feltevés és jelzők nélkül hajtjuk végre. Legfeljebb a gyakorlatozó osztag helyzetét jelöljük meg feltételezett kötelékben. Pl. két oldalt kötelékben, szárnyon vagy egyéb módon.

A mozgásnak a harcrendben való gyakorlásánál az *irány és az összefüggés betartása a fődolog*. A helyes mozgás megtanulására a legjobb, ha szakasznyi és ennél nagyobb egységekkel tagozódásban árkon-bokron át hajtunk végre hosszú előnyomulást és közben sűrűn irányt is változtatunk. *Az igazodás mellékes.*

A harcrendben való gyakorlatozásnál az egyes mozdulatok és alakzatváltozások közé iktassunk megfelelő szüneteket, hogy hibákat kiigazíthassunk és megbeszélhessünk.

A harcgyakorlatok alatt egységeinknek a lovas- és gyalogharc alapelveinek összefüggésben való alkalmazását, a harceljárást kell elsajáttatniok és a művészetig fokozniok.

Az egységek akkor érték el ezt a fokot, ha a feladatnak megfelelő harceljárást a legváltozatosabb terepen és legnehezebb viszonyok között is biztosan és következetesen tudják alkalmazni.

Harccyakorlatoknál a *főlényes vezetés* és a *támadó szellem ápolására és fejlesztésére* kell a legnagyobb súlyt fordítanunk. A csapatnak meg kell tanulnia, hogy a védelmet csak mint a támadásnak átmenetileg reánk kényszerített megszakítását értelmezze.

Kétféle harcgyakorlatot különböztetünk meg:

egyszerű és vezetési harcgyakorlatot.

Az egyszerű harogyakorlat a csapat harckiképzését szolgálja. Ennél a legalaposabban az önálló csapat harcát kell gyakorolnunk, de nem szabad elhanyagolnunk a mindkét oldalt kötelékben lévő csapat harcát sem.

Vezetési harogyakorlatokat csak a csapat teljes harckiképzése után hajtassunk végre a vezetők (rajparancsnoktól kezdve) elhatározási képességének gyakorlására. Ezeknél a harogyakorlatoknál a vezetőt csapatjával együtt, sokszor állítsuk tágabb kötelékbe vagy teljesen önálló helyzetbe.

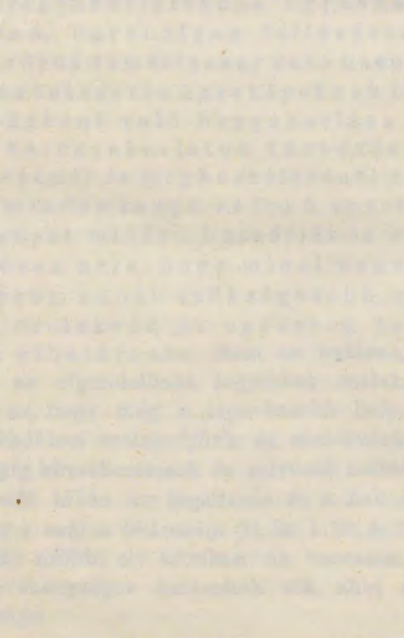
Harogyakorlatoknak ugyanazon a terepen, ugyanolyan feltetéssel és többszörös ismétléssel való besulykolása és tetszetős harcképeknek látványosságként való begyakorlása tilos!

A harogyakorlatok tervezésénél, vezetésénél és megbeszélésénél neveljük a minden rangú és fokú vezetőket és a csapat minden huszárját is következetesen arra, hogy minél nehezebb a helyzet, annál szükségesebb az elszánt cselekvés, az egyszerű és erőteljes elhatározás. Nem az határoz, hogy mindig az elgondolható legjobbat cselekedjük, hanem az, hogy még a legnehezebb helyzetben is egyáltalában cselekedjünk és cselekvésünkben mindvégig következetesek és szívósak maradjunk. Feltétlenül hibás az ingadozás és a habozás — végzetes a csúfos télenség. (H. Sz. I. 36. és 59.)

Ez az utóbbi elv azonban ne vezessen arra, hogy tevékenységet keressünk ott, ahol annak nincs helye.

Mind a zártrendre, mind a harcrendre és a harc- 185.
eljárásra, valamint a kiképzés menetére a szabály-
zat az egységekre vonatkozó fejezetekben ad részlet-
utasításokat.

ZMKA
Nyílt Könyvtár

9011870

A white rectangular label is centered on the page. It contains the text 'ZMKA' in a large, bold, sans-serif font. Below it, 'Nyílt Könyvtár' is written in a smaller, regular sans-serif font. Underneath the text is a standard 1D barcode. At the bottom of the label, the number '9011870' is printed in a bold, sans-serif font.

AZ UJONC KIKÉPZÉSE.

1. §. Általános szabályok

Az ujoncnak alapos, szakszerűen vezetett és fokozatosan előrehaladó, gondosan az egyes ember egyéniségéhez mért kiképzése és nevelése a huszár használhatóságának alapja. 1.

Az ujonckiképzésnél elkövetett mulasztást és felületességet az egyes huszár további kiképzésénél alig pótolhatjuk.

Így tehát a mulasztás, felületesség és hiba az egész lovasság működését aknázza alá, annak minőségét lerontja és végzetes bűn (114.).

Az ujonckiképzés célja, hogy a testileg alkalmasnak talált embert határidőn belül hadrafogható lovas katonává formálja. 2.

A hadrafogható lovaskatonától megköveteljük, hogy: a szakaszon belül a laktanyában, a zártrendben és a harcban is minden tekintetben megállja helyét. 3.

Ezért az alapvető erkölcsi nevelés mellett

a) ismernie kell:

azokat az alapvető fogalmakat, melyek a tereplovagláshoz szükségesek és a ló erejének, egészségének és ezzel használhatóságának fentartását célozzák;

a szakaszon belül rendszerezett összes fegyvereket alaposan, a géppuskát szükségszerűen;

a legfontosabb hadicikkeket, az általános hivatás és az álláskötelmek, a bel- és őrszolgálatnak alapelveit;

a legfontosabb trombitajelek jelentését;

nagy vonásokban a hadsereg elemeit, azoknak jelentőségét, szerepét és összeműködését;

csapattestének tagozását és hivatását és azon belül összes előjáróit.

b) Tudnia kell éjjel és kődben is:

a szakasz keretében előforduló fegyverek alkalmazását;

a géppuska szükségszerű kezelését;

a gázálarc és gyalogsági ásó felhasználását;

a szakaszon belül a karabélyos harcos kötelmeit és magatartását zárt rendben és harcban;

a különleges beosztásával járó kötelmeket és magatartását zártrendben és harcban;

a harctéri szolgálatban reá háruló kötelelességeket;

az előjárókkal és feljebbvalókkal szemben való helyes viselkedést.

e) Önállóan kell lennie:

egészségének ápolásában; fegyverzetének, felszerelésének és ruházatának karbantartásában, az öltözködésben, nyergelésben és málházásban és a lak-tanyarend betartásában.

4. Az ujoncok közvetlenül ahhoz az alosztályhoz vonulnak be, melynél jővendő alkalmaztatásukat nyerik és pedig a szakaszokra elosztva. A kiképzést a századparancsnok irányításával a szakaszparancsnokok végzik.

5. A lovaglást a szakaszparancsnokok személyesen

tanítják, a kiképzés többi ágazatát pedig vezetik. Ehhez a legjobb altisztjeiket (tiszteseiket) osztják be oktatókként. Oktatósegédekül megfelelő számban hosszabb ideig szolgáló idősebb huszárokat alkalmaznak.

Az oktatókat és segédoktatókat erre a fontos szolgálatra alaposan készítsük elő. Különösen az oktatási módszer az, melyre ennél az előkészítésnél súlyt kell helyezni. Az általános előkészítésen kívül a szakaszparancsnokoknak naponként meg kell beszélniök az oktatókkal azt az anyagot, mely másnap az oktatásnál sorra kerül.

Az oktató minden testi gyakorlatot személyesen mutasson meg, mert a helyes példa többet használ a legrészletesebb magyarázatnál.

A jó oktató aránylag gyorsan ér el eredményt, ha a reája bizott ujoncokban jóakaratot, élénkséget és jókedvet tud ébreszteni és egészségben-erőben tartja őket. *Ha valamely ujoncosztag nehézkes és gyámoltalan, élet- és szellemnélküli, akkor a hiba jórészt a parancsnokban rejlik.*

A harc kiképzés alatt a gyalog- és lovascsatárrá való kiképzésnél teljesen kiképzett golyószórós félrajokat, az ellenség és saját csapatok jelzésére szükséges lovasokat, legénységet és készülékeket és a szakasz kiképzés alatt egyes géppuskákat az előljárók szükség szerint bocsássanak a szakaszparancsnok rendelkezésére. 6.

2. §. Kiképzési tervezet.

Az ujonckiképzés időtartama 6 hónap. 7.

Az ujonc kiképzésére a századparancsnok szorgosan átgondolt alapos „Általános ujonckiképzési tervezet»-et szerkesszen. 8.

Ebben a tervezetben a helyőrség viszonyait és eddigi tapasztalatait értékesítse és határozott időszakokat tervezzen, melyeken belül az ujoncnak a hadrafoghatóság különböző fokait el kell érnie.

9. Az általános ujonckiképzési tervezet összeállítását a következő elvek befolyásolják.

I. Időszakbeosztás.

Az időszakok beosztása a lovaglásban elérhető eredményekhez igazodik. Az időszakok időtartamát és a lovaglásban való kiképzés elérendő célját az egyes időszakokban az «Utasítás a lovaglás, hajtás és málhásállat-vezetés oktatására» szabályozza.

Az ujoncnak meg kell tanulnia:

Az I. időszak 3 hónapja alatt:

a) *mint lovasnak*: az ülést;

b) *mint lovaskatonának*: a tereplovaglás alapfogalmait, az egyes lovascsatár mozgását és magatartását a terepen;

c) *mint gyalog alkalmazott katonának*: a magatartást karabélyos csatárként félrajban, a golyószóró szükségképeni kezelését, a raj zárt- és harcrendjét;

~~d) *mint géppuskásnak*: a géppuska szükségképeni kezelését.~~

A II. időszak 2 hónapja alatt:

a) *mint lovasnak*: a vezetést;

b) *mint lovaskatonának*: a raj zárt- és harcrendjét, az időszak vége felé a raj harceljárását a lassúbb jármódokban;

c) *mint gyalog alkalmazott katonának*: a raj harceljárását, a szakasz zárt- és harcrendjét;

d) ~~mint géppuskásnak és golyószórónak: a géppuska és golyósszóró tökéletes kezelését, a géppuskás raj és golyószórós félraj zárt- és harcrendjét.~~ *lőháton*

A III. időszak 1 hónapja alatt:

a) *mint lovasnak*: az ülést fokozottabb jár módokban;

b) *mint lovaskatonának*: a szálfegyver használatát, a szakasz zárt- és harcrendjét és a háromrajú szakasz harcéljárását lőháton a lassúbb jármódokban;

c) *mint gyalog alkalmazott katonának*: a háromrajú szakasz harcéljárását;

d) ~~mint géppuskásnak: a géppuskás szakasz zárt- és harcrendjét, a géppuskás raj és géppuskás szakasz harcéljárását.~~ *Mint golyószórónak*: a golyószórós félraj harcéljárását.

Az I. időszak befejeztével a századparancsnok kiválasztja azokat az embereket, akiket a golyószóró kezelésében teljesen ki akar képeztetni és bemutatja az ezredparancsnoknak.

II. Foglalkozási idő.

Általában a délelőtt a lovaglás oktatására vagy lőháton való gyakorlatozásra, a délután a ló nélkül végzendő kiképzési ágakra használtassék. Helyőrségi viszonyok vagy időjárás miatt fordítva vagy azoknak megfelelőleg is alkalmazható.

A lovaglás oktatására szánt időt az «Utasítás a lovaglás, hajtás és málhásállat-vezetés oktatására» szabályozza.

A lőháton való gyakorlatra 3—4 órát;

gyalog végzendő gyakorlatokra 2—2½ órát;

elméleti oktatásra 1 órát
kell naponta szánni.

A napi gyakorlási időt csak abban a ritka esetben és akkor is csak tisztek felügyelete alatt szabad büntetéképen meghosszabbítanunk, ha hanyagság vagy a jóakarathiánya félreismerhetetlen.

III. Kiképzési ágak.

a) Lovaglás. A lovaglás oktatása a kiképzési időszak munkabeosztásának alapján történik az «Utasítás a lovaglás, hajtás és málhásállat-vezetés oktatására» szolgálati könyv «Az ujoncok kiképzése lóháton» fejezete szerint.

A lovaglás tulajdonképpen a testnevelésnek egyik és pedig főága és a kezdő lovasnak nagy megerőltetést jelent. Azért a lovaglás oktatója legyen tekintettel az ujoncok testi tulajdonságaira, nehogy a követelmények túlgyorsan fokoztassanak. *Túlságos megerőltetés* az első időben elcsüggedést, kedvetlenséget, sőt akaratosságot is okoz és gyakran oly fokú elerőllenedést von maga után, mely betegségekre vezet és az ifjú huszárt a szolgálattól hosszú időre elvonja.

Másrészt a *lovaknál* is számolni kell gyengeségi állapotokkal, mint amilyenek az őszi gyakorlatok utáni időben és a tavaszi szörváltáskor bekövetkeznek.

A *szászadparancsnok* dolga a kettőnek összhangba hozatala, hogy a kiképzési idő végén a felállított követelmények eléressenek.

b) Testnevelés. A gyalogkiképzés keretén belül az első időben az általános testnevelési gyakorlatokra

fektessük a fősúlyt, hogy az ujoncok merevségét minél hamarabb megszüntessük és őket egyensúlyba hozzuk. Ezt a törekvést különben részben a lóháton törtéző csuklógyakorlatok is elősegítik.

Minden zártrendben és harcrendben való gyakorlatozást készítsünk elő későbbben is gondosan általános testnevelési gyakorlatokkal és a katonai terepsporttal (zökkenés nélkül való átmenet a testnevelésből a fegyverrel való kiképzésbe).

A gyalog közelharc-kiképzést az első héten kell kezdeni fegyvernélküli előkészítő gyakorlatokkal. Naponta eleinte $\frac{1}{2}$, később 1 órán át gyakoroljunk, míg az elemeket az ujonc el nem sajátította.

A lóháton való közelharc-kiképzést fegyverrel csak akkor szabad megkezdeni (a III. időszak kezdetén), amidőn az ujoncok ülése megszilárdult. Kezdetben csak lépésben. A fokozottabb jármódokban csak a III. időszak közepén, amidőn az ujoncok ezekben is szilárdul ülnek. A fegyvernélküli előgyakorlatok a lovaglásban való kiképzés lényegi részét (szembe-lovaglás, rövid fordulatok) képezik. Az előgyakorlatok formai része (pl. az előgyakorlatok a víváshoz) 1—2 héttel a tulajdonképeni gyakorlatok előtt vehető elő.

c) Menetteljesítményekre való edzés. Az ujonccal menjünk minél előbb a terepre. Már az első hetektől kezdve rendezzünk a helyőrség környékén menetgyakorlatszerű kirándulásokat lóháton és gyalog. Ezekon teljes fesztelen vezetés mellett (tehát nem sorban és rendben) társalgás közepette ismerje meg az ujonc a környék terepét és a katonai építményeket, tanulja meg a tereptárgyak elnevezését, földzések megítélését és felhasználását. Azonkívül használjuk fel ezeket a kirándulásokat a kutató és jelentő-

futó szolgálat elsajátítására, látó-, figyelő-, távbecslő- és hallógyakorlatokra és sportjátékokra.

d) **Lőkiképzés.** A Lőutasítás találatok füzetének első úgynevezett «Előkészítő gyakorlat»-át azokkal az újoncokkal, kik kellő ismeretekkel jönnek a csapathoz, végeztessük el az első napokban.

Az előkészítő löoktatást azonnal kezdjük meg,

A légpuskával való lövést a harmadik héten karabéllyal való gyakorlólövést a 4. héten, a golyószóróval való lövést már a 9. héten kezdjük meg (Lőutasítás pontja).

e) A **harc kiképzés-t** a *gyalogcsatárrá* való kiképzés alakjában már az első napokban kezdjük el olyan ténykedésekkel, melyekhez fegyver nem kell *lovascsatárrá* pedig akkor, ha az újonc némileg űlni és vezetni tud. Később haladjunk a fegyverrel való kiképzés mértéke szerint (lásd «Időszakbeosztás»-t) avval párhuzamosan. Különbben ennek a §-nak I. alfejezete ad útmutatást az elérendő cél tekintetében.

f) A **gázálarc** használatát minden egyes ténykedésnél mind zártrendben, mind harcban akkor vegyük elő, ha nélküle az újonc már megfelelő biztonsággra tett szert.

g) A **gyalogsági ásó** használatára a harci ténykedések közepette szoktassuk az újoncot. Eljárás mint a gázálarcnál.

h) **Híradó** szolgálatban a 133. pont szerint a gyalogkiképzés keretén belül.

i) A **harotéri szolgálatot** az újoncnak a III. időszak befejeztével teljes egészében ismernie kell. Azután már csak ismétlés tárgyát képezze.

j) Az **erkölcsi erők** kifejlesztésére az első hetekben fordítsunk több időt, hogy ezek az újonchan

minél előbb megszilárduljanak. (Előadások, ének, szavatok és minden kínálkozó alkalom megragadása.) Különösen a hazafias igyekezet, a becsületérzés, a nemes becsvágy, a fegyelem és rendérzék felébresztése fontos.

k) Különösen nagy súlyt kell már a második héttől arra helyezni, hogy a megtanult anyagot az ujonccal éjjel is gyakorolhassuk.

l) Az írni- olvasni nem tudókat a foglalkozási időn kívül tanítsuk; a többieknél írás-, olvasás- és számolásra a foglalkozási időn belül adjunk hetenként egy órát.

m) Minél előbb tanítsuk meg az ujoncot a szabályos testtartásra és tiszteletadásra, hogy szabad kimenőben részesülhessen. (Eleinte oktatók vezetése alatt, később egyenként.)

IV. Öltözet és felszerelés.

Lóháton:

a) Lovardában kényelmes öltözet, fegyver nélkül. Kard a III. időszaktól kezdve mindig. A III. időszak második felében karabély is.

A II. időszak közepétől kezdve naponként és szakaszonként két ujonc málházott nyereggel vonul ki.

b) Menetgyakorlaton teljes málha.

c) Minden lóháton való kivonulásnál a terepre szakaszonként két ujonc málházott nyereggel.

Gyalog:

a) Kényelmes öltözet. Karabélyt eleinte csak a ki- és bevonulásoknál, később szükség szerint a gyakorlatoknál is.

Az «Általános ujonckiképzési tervezet» az egyes 10. időszakokon belül legyen idő- és anyagbeosztás tekin-

tetében annyira ruganyos, hogy könnyen alkalmazkodhassék az előre nem látható időjárási viszonyokhoz.

11. Az «*Általános ujonckiképzési tervezet*» alapján a szakaszparancsnok állítson össze egy-egy hétre szóló «*Részlettervezet*»-et, mindennap pedig készítsen a következő napra szóló «*Gyakorlójegy*»-et. Az előbbi a hét folyamán előveendő anyagot ölelje fel áttekinthető módon, az utóbbi pedig időbeosztással azt az anyagot, melyet a következő nap akar a szakaszparancsnok elővenni. Tartalmazza továbbá az öltözetre és felszerelésre vonatkozó adatokat és a gyakorlat helyét is.

A szakaszparancsnok a «*Gyakorlójegy*» alapján tölti ki a «*Foglalkozási napló*»-t.

12. A tervezet szerinti kiképzési időbe ne számítsuk be az ujoncok bevonulása után következő két-három napot. Ezeket fordítsuk «*Előkészítő munká*»-ra. (Ujoncok fogadása, megvizsgálása, állománybavétel, beosztás, beöltöztetés, az előljárók neveinek oktatása, szobarend ismertetése, stb., stb.)

3. §. Eljárás a kiképzés alatt.

13. Az ujonc-szakaszparancsnok és az oktatók minél előbb tájékozódjanak alapos vizsgáztatás révén ujoncaik tehetségéről, művelődési fokáról, előző hivatásáról és testi rátermettségéről. Ennek eredményéhez szabják az egyéni oktatást.

A szakaszparancsnok a szerzett adatokat vezesse be névjegyzékébe és egészítse ki a kiképzés folyamán az ujonc előéletéről, családi viszonyairól és gondolkodásmódjáról fesztelen érdeklődés útján szerzett észleleteivel. Figyelje és oktatóival figyeltesse meg magaviseletét, szorgalmát és haladását.

Az ujonc bizalmának megszerzése a fáradozás jutalma.

Türelemmel oktassunk. Durva bánásmód megsemmisíti a becsületérzést és sokszor konokságra vezet. A jó szó gyakran többet ér a büntetésnél. 14.

Restséget, rosszakaratot és makacsságot szigorúan toroljunk meg.

A testi követelmények az ujoncoknál rendszeresen szokatlan megerőltetést jelentenek. Ezért a legnagyobb elővigyázattal szabad csak azokat fokoznunk, nehogy a test szoktatása és erősítése helyett, túlhajtott követelésekkel hátortalanságot, félszogséget és fegyelemcsökkenést idézzünk elő. 15.

Az eredményes oktatás feltétele a figyelem és érdeklődés felébresztése és ébrentartása. 16.

Az ujonckiképzés alatt törekedjünk egyszerűsége, könnyű megérthetősége, szemléltető módszerre, fokozatosságra, változatosságra és élvenségre.

A hadi cikkeket és a fegyverhasználat szabályait a szakaszparancsnok maga magyarázza meg. A magyarázott dolgokat ismételtessük, követeljünk hangos beszédet és rövid kifejezésmódot az ujonctól. 17.

A gyakorlati kiképzésnél az ujoncokat legfeljebb félraj nagyságú csoportokba osszuk be. Minden csoportnak adjunk külön oktatót és segédeket. 18.

Az ügyetlen és nehézkes ujoncokat osszuk be a legderekből oktatókhoz.

Az alaki gyakorlatoknál a legnagyobb szigorral követeljük meg minden részletnek pontos és helyes végrehajtását a szabatosság elérése érdekében. 19.

Oktassuk eléinte a gyakorlatokat *vezényszó nélkül*. Az oktató először egyenként, később több emberrel egyszerre iskolázza a gyakorlatot. 20.

Az oktató minden gyakorlatot lassan, ütemekre osztva és röviden magyarázva mutasson be. Az ujoncok ismételjék a gyakorlatot az oktatók és segédok felügyelete alatt, kik az észlelt hibákat helyesbítessék.

Az oktatás alatt csak okvellen szükség esetén segítsünk közvellen érintéssel az ujoncnak.

Az ujone mindig szabályos testtartásban és teljesen megfeszített erővel gyakoroljon. Lagymatag munkát az oktató ne tűrjön. Különösen a szabályosságra figyeljen folytonosan, nehogy az ujone később ki nem küszöbölhető szokásokra tegyen szert.

21. Ha az ujone az egyes fogásokat és mozdulatokat vezényszó nélkül már helyesen tudja végrehajtani, akkor az oktató térjen át a vezényszóra való gyakorlásra és a huszárokat már rendes térközzel állítsa sorba.

Először lassú ütemben gyakoroljunk, azután fokozzuk az ütemet a menetütem gyorsaságára.

22. Ha egyik-másik ujone hibásan hajtja végre a fogást vagy mozdulatot, ismételtessük azt vele egyedül.

23. Az ujonckiképzést tarkítsuk néha játékokkal és versenyfeladatokkal.

24. Használjunk fel minden alkalmat arra, hogy az ujone lássa a testvérfegyvernemeket és megismerje azoknak fegyvereit és fegyvereik hatását.

25. A kiképzés alatt különösen arra ügyeljünk, hogy az ujoncokban a katonai hivatás iránt a kedvet és örömet egyre jobban kifejllesszük, hogy huszár voltukra büszke, jókedvű és edzett huszárok váljanak belőlük.

PÉLDATÁR VERSENYFELADATOK SZÁMÁRA.

I. A lovas harcokképzésből meritett versenyfeladatok.

a) *Nyergelés a terepen.*

Értékelés: gyorsaság.

Hibapontok: rendetlenség (nyitva hagyott esatok, stb.).

b) *Étetés a terepen.*

Értékelés: gyorsaság a zab nyújtásában.

Hibapontok: a málházásnál elkövetett rendetlenségek és szükséges idő.

c) *Kézitusa vágóállványok ellen.*

Értékelés: a találatok száma.

Hibapontok: idő, vágás erőtlensége.

d) *Rövid szóbeli jelentés ismétlése akadályokkal tarkított távolság megtétele után.*

Értékelés: jelentés helyes ismétlése.

Hibapontok: idő, ledöntött és elkerült akadályok, ló és nyergelés állapota.

e) *Málhásló vezetése akadályokon át.*

Értékelés: idő.

Hibapontok: málha rongálása, a ló sérülése.

Vetenyfeladatok a gyalog harcokképzés köréből.

f) *1000 lépés vágta után néhány lövés leadása.*

Értékelés: találatok száma.

Hibapontok: a karabély kezelésének helytelen módja.

g) *1000 lépés vágta után 100 lépés futás gyalog és néhány lövés leadása.*

Értékelés: találatok száma.

Hibapontok: mint f) alatt.

h) *Golyószórós félraj vagy géppuskás raj tűzkészültségének elérése.*

Értékelés: idő és pontosság.

Hibapontok: helytelen és rendetlen felmálházás.

II. A gyalog harcokképzésből merített versenyfeladatok.

a) A csatár tüzelőállásában fekvő vagy fedezék mögött megfelelő testhelyzetben menetöltözötben.

Szökés előre új tüzelőállásba és néhány lövésnek harcszerű célra való leadása.

Értékelés: idő stopperóra szerint és találatok száma.

Hibapontok: a puskákat meg kell vizsgálni rongálások tekintetében.

b) *Ugyanaz; a csatárnak a szökés előtt is le kell néhány lövést adnia.*

c) *Ugyanezt a feladatot rajokkal, golyószórós és géppuskás rajokkal is végrehajthatjuk.*

Értékelés: rajoknál az egész raj összeredménye számít.

d) *Bizonyos akadályokkal tarkított távolságnak menetöltözötben való leküzdése.*

Értékelés: lemért idő szerint. Rajoknál az összi idő.

Hibapontok: fegyverek rongálása, feldöntött vagy elkerült akadályok.

e) *Kézigránátdobás:*

1. Távoiságra.

2. Céltárgyra.

Értékelés: 1-nél lemérés; 2-nél a találatnak a céltárgyhoz való fekvése szerint.

f) *Géppuskánál tűzakadályok leküzdése.*

Az állásban lévő géppuskákon a bíráló bizottság a legénység tudta nélkül ugyanazt az akadályt létesíti. Tüzelési parancs:

Értékelés: időmérés az első lövés leadásáig és találat minősége.

g) *Gyalogsági ásóval fekvő helyzetben a teljes fedezés elérése.*

Értékelés: lemért idő szerint.

Hibapontok: fegyver rongálása.

III. A lökiképzés keretéből meritett versenyfeladatok.

a) *Hibaháromszög.*

b) *Különböző helyzetekben verseny a karabély megtöltésében.*

c) *Kapáslövés.*

A csatár a töltött karabélyával és bezárt zárócsapóval térdel. Rövid időre feltűnő céltárgy.

A csatár tüzel.

Értékelés körszám szerint.

Megnehezíthető a feladat, ha a huszárnak először még töltenie kell, vagy szökelést kell végrehajtania.

d) *Közvetlen vagy közvetelt irányzás és lövés leadása géppuskával.*

Értékelés: gyorsaság és találat szerint.

e) *Célráltoztatás (géppuskával), lövés leadása.*

Értékelés: gyorsaság és találat értéke szerint.

f) *Távbecslés.*

Különösen harcszerű mozgó és nehezen felismerhető céloknak becslése 1000 méterig.

Oldalt mozgó céloknak távolság, erő és minőség szerint való becslése.

Ugyanezt mérőeszközükkel is végrehajthatjuk.

Értékelés: idő és becslés pontossága és helyesége szerint.

IV. A harcszerű lövés keretéből meritett versenyfeladatok.

a) *Két csatár egymás mellett fekvő, ugyanolyan két céltárgyra lő.*

b) *Két egymás mellett fekvő egység, ugyanolyan egységet jelző céltárgyra lő. Lövészeket külön felismerhető céltáblák jelzik.*

Az eltalált alakoknak megfelelő csatárdok a tüzet heszűntetik.

c) *Géppuska és golyószórós raj küzdelme egy géppuska ellen.*

d) *Lórólszállt szakasz és géppuskás raj küzdelme kísérő löveg ellen.*

e) *Lórólszállt szakasz és géppuskás raj küzdelme egymás ellen.*

Ezeknél a gyakorlatoknál a löszer kiufalásával a távolságok különbözőségével, a láthatósággal (fedezés, rejtőzés, álcázás) az esélyeket ki kell egyenlítettünk.

Versenyfeladatok járórok, távbeszélők és csapatárkászok részére.

V. Versenyfeladatok járórok részére.

(Jelentőlovas, jelentősítő részére is.)

A felderítésre szabott időt adunk.

Értékelés: gyorsaság, jelentés helyessége és járór teljessége szerint.

VI. Versenyfeladatok távbeszélők számára.

a) *Meghatározott hosszúságú távbeszélő vonalak megépítése, üzembehelyezése, egy jelentésnek leadása és felvétele.*

Értékelés: pontosság és gyorsaság szerint.

b) *Fennálló vezeték megrongálásának megtalálása és kijavítása jelentés továbbítása közben.*

Értékelés: mint az a) alatti példánál.

c) *Kapcsolótábla berendezése x csatlakozással.*

Értékelés: mint előbb.

Hibapontok: anyag megrongálása.

VII. Versenyfeladatok csapatárkászok részére:

1. *Földkiemelés óránként, köbméterenként.*

Értékelés: gyorsaság szerint.

2. *Átlapátolás köbméterenként, óránként, távolság.*

Értékelés: gyorsaság szerint.

3. *Gyalog- (lovagló-) bírói aljazatainak elkészítése (kötözött bakok).*

Értékelés: helyes kivitel, gyorsaság.

Hibapontok: anyag megfelelősége, összeállítás, kötözés.

4. *Evezőverseny:*

a) *szabványos csónak egyes megszállással (kormányos verseny),*

- b) szabványos csónak kettes megszállással,
- c) vasesónakban,
- d) pontonokban.

Értékelés: gyorsaság.

5. *Horgonyvetés.*

Értékelés: gyorsaság.

Hibapontok: aljazatköz eltévesztése.

6. *Különféle tárgyaknak robbantáshoz való felszerelése*, tekintettel az anyag hatásának kihasználására, a gyújtó előkészítésére.

Értékelés: gyorsaság.

Hibapontok: anyag túlbecsülése, anyagfelfektetés, gyújtózsínór felszerelése.

HARGYAKORLATOK TERVEZÉSE ÉS VÉGREHAJTÁSA.

A csapat harc kiképzését szolgáló harcgyakorlatoknak beható végrehajtása sok időbe kerül. Ezért nem az összefüggő harcesemények, hanem rövid harcmozzanatok gyakorlása (jelzők vagy jelző-csapat ellen) termi a legtöbb hasznot. 1.

A lovas- és gyalogharcnak ilyenkor csak egy-egy részét gyakoroljuk. Egymásután következő gyakorlatokkal tehát behatóan foglalkozhatunk a harc minden egyes részletével.

Minden egyes harcgyakorlathoz szerkesszünk «feltevést». Lehetőleg ne tartsuk a harcgyakorlatot a gyakorlótéren, hanem azon kívül a terepen. Szerepeltessünk mindig ellenséget, akár úgy, hogy a gyakorlatvezető utasításai szerint az ellenséges tevékenységet csak jeleztetjük (harcgyakorlat-jelzők ellen), akár úgy, hogy szabad elhatározású ellenfeleket állítunk egymással szembe (harcgyakorlat viszonyossággal.). A hékében nem érzékelhető háborús benyomásokat és behatásokat *döntőnkök* közöljék mindig a csapattal és vezetővel. Követeljük meg mind a paranesnoktól, mind a csapattól mindig a *harcszerű magatartást*. 2.

Az *intézkedések* legyenek teljesen harcszerűek, követeljük azoknak *teljes végrehajtását*. Követeljük meg mindig a *terep megerősítését*, a legnagyobb *mozgékonytságot*, a *meglepetés alkalmazását*, jeleztessük mindig az *ellenséges repülőket* és a honvédségnél hiányzó *korszzerű harcszerzőket* legalább az egyik félnél. Törekedjünk arra, hogy *valamennyi fegyvernem együtt szerepeljen* és közelítsük meg minél jobban a *valóságot*.

A valóságot úgy közelítjük meg legjobban, ha teljes létszámú egységekkel és harcszerű felszereléssel hajtatunk végre minél több harcgyakorlatot, ha a csapatvonal részeit, különösen pedig az ütközetvonalat szerepeltetjük, ha a csapatívbeszélők is részt vesznek a harcgyakorlatokon és az anyag utánpótlásáról, a sebesültek ellátásáról sem feledkezünk meg. A valósághoz vezet közelebb bennünket az éles tültennyel való gyakorlatozás; továbbá, ha a gyakorlatok alkalmával megerősítést és nélkülözést iktatunk be, anélkül, hogy ebben a tekintetben túlzásba esnénk. Érzékeltessük a háborúban mindennapos surlódásokat és meglepetéseket is.

A vezetőknek és a csapatnak azonban tudnia kell, hogy a békegyakorlatoknál előforduló vagy érzékelhető legnagyobb surlódások és nehézségek meg sem közelítik a háborúban adódó helyzetek valódi válságát, különösen nem az erkölcsi erők megpróbáltatásának terén.

Az egységek harcgyakorlatai általában a következő sorrendben következnek egymás után:

*rövid harcmozzanatok jelzők ellen,
két vagy három harcmozzanatnak összefüggésben való végrehajtása,*

harcmozzanatok jelzők ellen, vezetési harcgyakorlatként,

vezetési harcgyakorlatok viszonyossággal és végül

összefüggő nagyobb harcgyakorlatok először jelzők ellen, azután viszonyossággal, mint az egész harckiképzés betetőzése.

A harcgyakorlatok technikai végrehajtására részletesen az «Utasítás a csapatgyakorlatok számára» ad szabályokat.

A harcmozzanatok gyakorlásánál kövessük a következő módszert: 4.

A gyakorlatvezető válassza ki a lovas- vagy gyalogharcnak egy részletét a harcgyakorlat tárgyaként,

szemrevételezze a kiválasztott harcrészlet céljának megfelelően legalkalmasabb terepet,

készítsen a gyakorlat céljának és terepnek megfelelő feltevést,

dolgozza ki a gyakorlat célját legjobban kidomborító végrehajtást,

beszélje meg otthon és ha lehet a terepen is még a végrehajtás előtt a tisztekkel, kisebb kötelékeknel az altisztekkel és a tisztesekkel is a végrehajtás módját,

azután hajtassa végre a csapattal és végrehajtás után beszélje meg.

Így eleve elkerülhetjük a hamis irányban való gyakorlatozást, a terepen hosszadalmas és időt rabló bevezető magyarázatokat takaríthatunk meg, az egész időt a gyakorlati végrehajtásnak szentelhetjük, hiányosan végrehajtott részleteket gyakorlat közben megbeszélhetünk és meg is ismételhetünk.

5. Az *egyesített fegyvernemekkel* való gyakorlatozásnál a teljes harcszerűséghez szükséges időt a legtöbb esetben csak a harcmozzanatok gyakorlásával szerezhetjük meg.
6. Ha a csapatot egyes harcmozzanatok végrehajtásában már eléggé gyakoroltuk, akkor *két vagy több harcmozzanatot* kössünk össze egymással és egyfolytában hajtassuk végre.
7. Ha a csapat a harc kiképzés alatt a kellő biztosságot már elérte, akkor térjünk át a *vezetési harcgyakorlatokra*.

Ezeknél a viszonyossággal tartott harcgyakorlatoknál az előkészítést éppen úgy kell végrehajtanunk, mint a harcmozzanatok gyakorlásánál, a gyakorlat előzetes megbeszélése azonban elmarad.

8. Az egységek parancsnokai a tervezett és vezetett harcgyakorlatokat jegyezzék fel *«jegyzőkönyvecské»*jükbe (H. Sz. II. 24.). A feljegyzések tartalma: vázlat, feltevés, feladat és a végrehajtás módja.

A *jegyzőkönyvecske* megadja a parancsnoknak a módot arra, hogy tervezett harcgyakorlatait a végrehajtás szempontjából ellenőrizhesse és áttekinthesse. De támpontokat szerezhet belőle a leszűrt tapasztalatoknak a jövő évben való értékesítésére is és utódját is könnyen tájékoztathatja.

9. A harcgyakorlatok alapjául szolgáló feltevés legyen természetes, rövid és egyszerű.

A következőket kell tartalmaznia:

- a fél megjelölését (kék vagy piros fél),*
- az általános helyzetet,*
- a feladatot vagy az elhatározást kiváltó hírt,*
- a csapatrendet,*

a helyzetet, melyből csapata a végrehajtást megkezdí (megindulási helyzet),

a gyakorlat kezdetének időpontját,

az öltözetet és felszerelést,

az elhasználható tölténymennyiséget és

az étkezés idejét és egyéb megjegyzéseket.

A feltevés az általános helyzet-et tisztázza minden tekintetben világosan és kimerítően. Megértésre mindig adjuk meg a kellő időt. A feltevést a feladattól külön, néha korábban is kiadhatjuk, hogy ezt az időt megadhassuk. A századgyakorlatoknál az általános helyzetet minden huszárnak, osztálygyakorlatoktól felfelé pedig minden tisztnek ismernie kell. De még ebben az esetben is használjanak fel a tisztek minden szünetet és pihenőt arra, hogy a legénységet az általános helyzetről tájékoztassák. Az általános helyzetet vagy vázlatban, vagy szöveggel, vagy mindkettőnek egyesítésével adhatjuk meg. Terjedelmében alkalmazkodják a gyakorlatozó csapat nagyságához.

Csak az igen egyszerű feladat vagy az elhatározást és végrehajtást kiváltó hír érheti meglepően mind a vezetőt, mind a csapatot. A feladatot mindig írásban és parancs formában szabjuk meg.

A megindulási helyzet pontosan határozza meg a csapat minden egyes részének a helyét, melybe egy, a gyakorlatvezető feltevése-szerint elképzelt cselekmény végrehajtása után jutott. Néha a félparancsnokra bízhatjuk a részletek megállapítását. A félparancsnok csak elhatározás után változtathat ezen a helyzeten megfelelő intézkedésekkel, melyeket azonban csak a feltevésben megszabott *gyakorlat kezdeté-t* jelző időpont után hajthat végre a csapat.

A *gyakorlat kezdeté-nek* időpontját úgy kell

meghatároznunk, hogy az intézkedések az ellenséggel való érintkezésig helyesen végrehajthatók legyenek. Kivételt csak az összefüggő nagyobb gyakorlatnál te gyünk (amikor szabad rendelkezést adhatunk a félparancsnoknak). Ugyancsak kivételt képezhetnek azok az esetek is, amikor meglepetésben akarjuk részesíteni vagy a vezetőt, vagy a csapatot. Különösen a felderítés eredményének a parancsnokhoz való eljuttását kell biztosítanunk a gyakorlat kezdetének helyes meghatározásával akkor, ha azt akarjuk, hogy a parancsnok elhatározása a beérkező híreknek legyen a következménye.

A csapatrenden, öltözet és felszerelésen, az elhasználható tölténymennyiségen kívül a megjegyzésbe vegyük fel mindazt, ami a parancsnoknak vagy a csapatnak a magatartását befolyásolhatja és amit tényleges viszonyokból meg nem állapíthat.

A terepről azonban a tényleges viszonyoktól eltérő feltevést sohasem szabad adnunk.

10. Az ellenség vagy szabad elhatározású fél, vagy pedig jelzett ellenség.

A szabad elhatározású féllal végrehajtott gyakorlat jobban megközelíti a valóságot, a jelzett ellenséggel végrehajtott gyakorlatok azonban a kiképzés szempontjából hasznosabbak, mert a gyakorlatvezető a jelzõt a gyakorlat tulajdonképeni céljának megfelelő viselkedésre utasíthatja.

11. A jelzett ellenséget két módon szerepeltethetjük és pedig

*egyszerű jelzőkkel vagy
jelzőcsapatokkal.*

Mindkettőnek magatartását a gyakorlatvezető a

jelzőnek adott feltevással állapítja meg harclevékeny-
ség és idő szempontjából is.

Az egyszerű jelzőkkel rendszeren az ellenségnek csak legelől lévő vonalát és egyes harceszközeit jelezzük többé-kevésbé merev formában. A harcszerű magatartásra kevésbé helyezünk súlyt.

A jelzőcsapat harcszerűen viselkedik avval a megszorítással, hogy magatartását nagyjában a gyakorlatvezető szándéka szerint szabja meg. Ez a jelzési mód tanulságosabb, ezért alkalmazzuk minél többször.

A két jelzési módot vegyesen is alkalmazhatjuk. Az ellenség kevésbé fontos részeit ilyenkor egyszerű jelzőkkel, a fontosabb részeket pedig jelző csapattal szerepeltessük.

Hogy a csapat a helyzetbe minél jobban beleképzelhesse magát, azokat a saját részeket, melyek a gyakorlatra fontosak, de csapat hiányában teljes csapattal be nem mutathatók, jeleztessük elvileg mindig jelzőkkel vagy ezek hiányában legalább zászlókkal. (Pl. a szomszéd csapat, a küzdők gyakorlatainál a tartalékok és viszont, egyes nehéz fegyverek, stb.)

Sohase feledkezzünk meg a honvédségnél hiányzó korszerű fegyverek jelzéséről, melyeket a csapatnak ismernie kell és tudnia kell azt is, hogy az ellenség azokat hogyan alkalmazza. Az ellenük való védekezést csak akkor sajátíthatja el a csapat, ha módot adunk neki arra, hogy legalább jelzett fegyverrel együttműködhessék. Így akadályozhatjuk meg legjobban helytelen fogalmak keletkezését is.

A békében nem érzékeltethető behatások és benyomások jelzésére a döntnököket kell felhasználnunk.

A döntnököknek a gyakorlatvezető utasításai

12.

13.

szerint és a felek intézkedéseinek tudatában kell közléseiket megfelelő módon és időben a gyakorló csapat értésére adni.

Elsősorban az ellenséges és saját tűzhatást kell a csapattal közölniök.

Feladatuknak csak úgy fognak megfelelni, ha egymással a legszorosabb összeköttetést tartják, megbeszéléseket folytatnak, tudják a *parancsnokok szándékait* és megfelelő összekötő eszközeik vannak, hogy idejében adhassák le értesítéseiket.

Közléseiket úgy adják a parancsnokló és a csapat tudtára, hogy azok vonják le a magatartásukra nézve szükséges elhatározásokat.

Döntőköket a jelzők ellen való gyakorlatoknál is kell alkalmaznunk.

14. Az összekötő, felderítő és biztosító szolgálatot a csapat a kiadott intézkedések szerint hajtsa tökéletesen végre.

Ha a gyakorlatvezető a gyakorlat céljának károsítása nélkül a csapat kímélése végett ezeknek a szolgálatoknak végrehajtásától eltekinthet, parancsolja azt külön meg. De ilyenkor is a megbeszélésnél alaposan terjeszkedjék ki rájuk.

15. A harcszerű magatartást a parancsnokoktól azért kell megkövetelnünk, hogy a harcban való vezetés nehézségeit megközelítsük és azokat a parancsnokok megszokják. De így kerülhetjük el azt is, hogy a *legénység háborúban veszély közepette más magatartást ne lásson parancsnokai részéről, amelyet békében látott tőlük.*

Ha kiképzési szempontokból a gyakorlatvezető ettől való eltérést rendel el, azt a csapatnak határozottan tudomására kell hoznia.

Minél nagyobb kötelékben és minél több fegyvernemmel gyakorolunk, annál *hosszabb időt* kell a harcgyakorlatra szánnunk, hogy a harcszerűséget biztosíthassuk. Ezeknél a gyakorlatoknál hozzá kell szoktatnunk a csapatot ahhoz, hogy a különböző saját fegyverek hatásának megnyilvánulását bevárni tudja. A tűz irányát és a csapat egyes részeire való irányulását különféle segédeszközökkel jelezhetjük ugyan, hatását azonban békében csak oktatással, megbeszéléssel lehet érzékeltetni. A különböző fegyvernemek, de különösen a tüzérség hatásának megmagyarázására kell tehát azokat a szüneteket felhasználnunk, amelyek alatt békében a lovasság látszólag minden ok nélkül vesztegel, míg a hatás a valóságban megnyilvánulna.

Ezt a munkát a gyakorlatvezető utasításai szerint a döntnököknek vagy külön kirendelt tiszteknek kell elvégezniök.

Ugyanazt a harcgyakorlatot (harcmozzanatot) csak más és más terepen szabad újra végrehajtanunk. 17.

Ha az állomás közelében ugyanarra a terepre kellene szorítkoznunk, akkor új feltevással és a gyakorlatozás új irányával teremtsünk más viszonyokat.

Különösen nagy súlyt helyezünk arra, hogy csapatunk fedett terepen és erdőben, éjjel és ködben a legnagyobb biztonsággal és ügyességgel tudjon mozogni és harcolni. *Ezt sokat kell gyakorolnunk.* 18.

Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy ilyen viszonyok között csak a legegyszerűbben végrehajtott cselekedetek eredményesek.

A *gyakorlatok tarkítására* egyebek között a következő surlódásokat iktathatjuk közbe: parancsnokok 19.

harcon kívül helyezése, veszteségek kiselejtítése, parancsok és jelentések késése vagy be nem érkezése, műszaki híradóvonalak megszakítása, csatarepülők feltételezett beavatkozása, különféle meglepetések érzetése, eddig nem szerepelt csapatok fellépése vagy rendelkezésre bocsátása, stb.

20. A megbeszélésnél a parancsnokok mondják el a gyakorlat megindulásától a lefűvésig lezajlott eseményeket, elhatározásaikat és intézkedéseiket. Az elhatározások és intézkedések megokolását csak akkor, ha a gyakorlatvezető ebben a tekintetben kérdést intéz hozzájuk. Alparancsnokok is csak ebben az esetben szólhatnak.

A gyakorlatvezető a megbeszélésnél emelje ki a parancsnok magatartásából, elhatározásaiból, intézkedéseiből és azoknak végrehajtásából meríthető tanulságokat és esetleges technikai hiányokat. Élesen domborítsa ki a gyakorlatnak a hadicéllal való összefüggését.

Az elhatározások bírálataánál ne a harcászati lehetőségek legjobbikának eltalálását emelje ki érdemül, hanem az elhatározás gyorsaságát, céltudatosságát, erejét és világosságát, végre hajthatóságát és annak intézkedésekbe való helyes átültetését.

A végrehajtásnál különösen a céltudatos következetesség és a viszonyokhoz alkalmazkodó ruganyosság az, amit ki kell a gyakorlatvezetőnek emelnie.

Hasonló értelemben tartsák megbeszéléseiket a jelenlévő előljárók is, ha a gyakorlatvezető a tárgyat ki nem merítette volna.

A megbeszélések legyenek rövidek, lényegbe-

vágóak és alaposak. Nem a sok szó, hanem a tanul-
ságmerítés a fő.

Mint hogy a kiképzésnél a fölényes vezetést és harc-
eljárást akarjuk huszárainkban rendfokozatra való te-
kintet nélkül kifejleszteni, a megbeszélésnél ragadjunk
meg minden alkalmat arra, hogy vezetőinkben és a
csapatban az önbizalmat, az öntudatosságot és a biz-
tonságot növeljük. A jót és helyeset a hiányokra való
figyelmeztetés mellett tüntetően ki kell tehát emelnünk.

A vezetési és viszonyossággal való harcgyakorlato-
kat ne szakítsuk félbe, ha csak a valóságtól teljesen
eltérő magatartást nem tapasztalunk.

A gyakorlatot *trombita-jellel* vagy *paranccsal*
szüntethetjük be, vagy szakíthatjuk félbe.

A következő trombita-jeleket kell
használni:

a) **Gyakorlat félbeszakítása:** háromszor «Vig-
yázz», háromszor «Állj»; a csapatok az éppen elért
helyzetben és alakzatban maradnak, pihennek, de a
szerelvényt nem teszik le, fegyvert gulába nem raknak.

b) **Pihenő:** háromszor «Vigyázz», háromszor «Pi-
henő»; a csapatok az éppen elért helyzetben és alak-
zatban maradnak, a hevedert megerezztik, a fegyvert
gulába rakják. Részlegekben vizet hordhatnak.

c) **Gyakorlat folytatása:** háromszor «Vigyázz»,
«Diszjel I. rész».

d) **Gyakorlat befejezése:** háromszor «Vigyázz»,
háromszor «Lefujni».

e) **Megbeszélés:** háromszor «Vigyázz», három-
szor «Egész hívó».

f) **Döntnökök, félparancsnokok hívására:** «Gya-
korlat félbeszakítása», aztán háromszor «Vigyázz»,
háromszor «Egyes fuvás».

21.

22.

g) **Áttekintés megszerzésére:** háromszor «Vigyázz», Gyalogmenet I. rész; a csapat az éppen elért helyzetben és alakzatban feláll (megáll).

Ezeket a jeleket minden trombitásnak ismételnie kell.

23. Elővigyázati rendszabályok:

a) *Rohamozó lovasság 50 m.-re az ellenféltől (jelzőktől) megáll.*

b) *Gyakorlótölténnyel nem szabad tüzelni, ha a töltényláskában éles lőszer is van és nem lögyakorlatról van szó.*

c) *Gyakorlótölténnyel 100 m.-en belül a tüzelést be kell szüntetni.*

d) *Éjjel a szuronyt feltűzni nem szabad.*

24. Megbeszéléshöz megjelenni tartoznak:

a) *századgyakorlatoknál az egész legénység,*

b) *osztálygyakorlatoknál az összes tisztek, al-tisztek és tisztesek,*

c) *ezredgyakorlatoknál az összes tisztek,*

d) *dandárgyakorlatoknál az összes tábornokok, csapattest-, osztály- és alosztályparancsnokok.*

